

Oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan yläkoulun  
seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla

Laura Hautamäki  
pro gradu  
Turun yliopisto  
Opettajankoulutuslaitos, Rauma  
Huhtikuu 2019

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck-järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Opettajankoulutuslaitos, Rauma/Kasvatustieteiden tiedekunta

HAUTAMÄKI, LAURA: Oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan  
yläkoulun seitsemännellä- ja kahdeksannella luokalla

Pro-gradu-tutkielma, 70s, 5 liites.

Kasvatustiede

Huhtikuu 2019

---

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Lisäksi ollaan kiinnostuneita seitsemäs ja kahdeksaluokkalaisten sekä tyttöjen ja poikien eroista asenteissa monimateriaalista käsityötä kohtaan. Monimateriaalinen käsityö tuli perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin vuonna 2016. Monimateriaalisessa käsityössä käytetään laajasti erilaisia materiaaleja ja työstötekniikoita. Asenteilla tarkoitetaan ihmisten melko pysyviäkin tapoja ajatella asioista.

Tutkimus toteutettiin määrällistä tutkimusotetta hyödyntäen. Otos koostuu yhteensä 170 seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaista oppilaasta. Oppilaat ovat kahdesta eri kaupungista ja neljästä eri koulusta. Tutkimus toteutettiin kyselylomaketta hyväksi käyttäen. Käytetty kyselylomake on jo aiemmin laajasti käytetty asenteiden tutkimiseen. Sitä on käyttänyt sekä Opetushallitus, että myöhemmin koulutuksen arviointikeskus Karvi. Tämän lisäksi kyselylomakkeessa oli yksi käsityötä käsittelevä avoin kysymys.

Tutkimus toteutettiin syksyllä 2018. Kyselylomake oli laadittu valmiiksi sähköiseen muotoon, jonka jälkeen se analysoitiin tilasto-ohjelmaa apuna käyttäen. Analyysissä asenne jaettiin kolmeen ulottuvuuteen kyselylomakkeen osioiden perusteella. Eri asenneulottuvuudet olivat oppilaiden näkemykset osaamisestaan monimateriaalisessa käsityössä, monimateriaalisen käsityön hyödyllisyyden kokemukset ja käsitys kiinnostuneisuudesta monimateriaalista käsityötä kohtaan. Avoimen kysymyksen vastaukset jaettiin positiivisiin, neutraaleihin ja negatiivisiin vastaajiin.

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella oppilaiden asenteet monimateriaalista käsityötä kohtaan ovat positiiviset. Jokaisella asenneulottuvuudella oppilaiden asenteet olivat positiivisia. Seitsemäsluokkalaiset asennoituivat kahdeksaluokkalaisia positiivisemmin osaamisen ulottuvuudella. Hyödyllisyyden ja kiinnostavuuden asenneulottuvuudella kahdeksaluokkalaiset oppilaat asennoituivat seitsemäsluokkalaisia paremmin. Pojat asennoituivat tyttöjä positiivisimmin monimateriaaliseen käsityöhön jokaisella asenneulottuvuudella.

Avoimen kysymyksen vastausten perusteella suurin osa oppilaista asennoitui käsityöhön positiivisesti. Tämän tutkimusten tulosten perusteella oppilaat suhtautuvat positiivisesti monimateriaaliseen käsityöhön, joka puoltaa käsityön opetuksen jatkamista monimateriaalisena.

Avainsanat: monimateriaalinen käsityö, asenne, oppilas, peruskoulu

## Sisällys

1	Johdanto .....	4
2	Käsityökasvatus ja käsityö oppiaineena.....	6
2.1	Käsityö ja käsityön merkitys tekijälleen .....	6
2.2	Koulukäsityön historiaa ja käsityön kasvattava merkitys .....	9
2.3	Monimateriaalinen käsityö .....	13
3	Asenteet ja niiden merkitys koulunkäyntiin ja oppiaineisiin. ....	15
3.1	Asenteiden määrittelyä.....	15
3.2	Oppilaiden asenteet koulua ja oppiaineita kohtaan.....	18
4	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	22
5	Tutkimuksen toteuttaminen .....	23
5.1	Tutkimusote survey- tutkimus .....	23
5.2	Otanta ja tutkimuksen eteneminen.....	24
5.3	Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä.....	26
5.4	Aineiston analyysi .....	27
5.5	Luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelua .....	31
6	Tutkimuksen tulokset.....	35
6.1	Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden asenteet käsityötä kohtaan .....	35
6.2	Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden erot asenteissa käsityötä kohtaan	45
6.3	Tyttöjen ja poikien erot asenteissa käsityötä kohtaan .....	52
7	Tulosten tarkastelu ja pohdinta .....	58
7.1	Tulosten tulkinta ja johtopäätökset.....	58
7.2	Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet .....	63
8	Lähteet .....	67
	Liitteet .....	71

# 1 Johdanto

Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 myötä käsityön oppiaineessa koettiin iso uudistus, kun aiemmat painotusalueet yhdistettiin kaikille yhteiseksi monimateriaaliseksi käsityö-oppiaineeksi. Aiemmassa opetussuunnitelmassa (2004) käsityö oli yhteinen oppiaine, mutta sen sisällä eli edelleen vahvana tekstiili- ja teknisen työn painotusalueet, jotka olivat hyvin sukupuolisidonnaisia ja vain harvoin niistä poikettiin (Lindfors 2012; Huovila, Hintsala & Säilä 2009). Uudistuksen myötä kaikki oppilaat opiskelevat käsityötä monimateriaalisena oppiaineena. Monimateriaalinen käsityö tarkoittaa sellaista käsityön opetusta, joka on tarkoitettu kaikille sukupuolille, ja jossa yhdistyy sekä tekstiili- että teknisen työn osa-alueita. (Lindfors 2012, 362.) Hienojen suunnitelmien lisäksi uudistus on saanut paljon kritiikkiä ja siitä on keskusteltu kriittiseen sävyyn mediassa. Kriitikot ovat pelänneet käsityö oppiaineen kiinnostavuuden laskemista ja varsinkin poikien kiinnostuksen laskua käsityötä kohtaan. Myös erilaisten tekniikoiden opettaminen käsityössä on pelätty jäävän pintaraapaisuksi tämän uudistuksen myötä (Ks. Hilmola ja Autio 2017).

Koululaisten asenteista käsityötä kohtaan on tehty jonkin verran tutkimusta, mutta suurimmaksi osaksi se on tehty aikana, jolloin käsityön oppiaine oli vielä jaettuna painotusalueisiin. Joitain tuloksia oppilaiden asenteista monimateriaalista käsityötä kohtaan on saatu sellaisista tutkimusasetelmista, missä monimateriaalista käsityötä on joissain kouluissa toteutettu jo ennen kuin opetussuunnitelma sitä vaati. Tämän takia asennetutkimus käsityötä kohtaan on erityisen kiinnostava nyt, kun opetussuunnitelman perusteissa 2014 käsityötä on muutettu voimakkaasti. Syksyllä 2017 aloittaneen seitsemännen luokan oppilaat, eli tutkimuksen tekohetkellä 8. luokkalaiset, ovat ensimmäisiä yläkoululaisia, jotka opiskelevat käsityötä monimateriaalisena oppiaineena. Kiinnostavaa on saada tietää, miten oppilaat asennoituvat tähän melko suuren muutoksen kokeneeseen käsityön oppiaineeseen muutama vuosi muutoksen jälkeen.

Uusin tutkimus käsityön asenteista on Hilmolan ja Aution (2017) tutkimus. Tämä tutkimus paljastaa, että teknisen työn sisältöjen painotettuun opetukseen osallistuneiden oppilaiden vastauksissa erottuu selvästi muita myönteisempi asenne. Vastaavasti saman sisältöisen käsityön opetukseen osallistuneiden oppilaiden vastauksissa näkyy muita vähemmän myönteinen suhtautuminen oppiaineessa osaamiseen sekä oppiaineen hyödyllisyyteen ja kiinnostavuuteen. Tässä tutkimuksessa oli vertailtu samansisältöisen

ja eri sisältöisen käsityön oppilaiden asenteita. Hilmolan ja Aution (2017) tutkimus on toteutettu vuonna 2013 kerätystä aineistosta.

Tutkijana minua kiinnostaa tämä aihe erityisesti, sillä se tulee vaikuttamaan tulevassa työssäni opettajana. Se, millainen asenne oppilailla on oppiainetta kohtaan, vaikuttaa myös heidän oppimistuloksiinsa. Väistämättä oppilaiden asenteet käsityötä kohtaan vaikuttavat myös jokapäiväiseen työskentelyyn ja oppimiseen. Myös aiheen ajankohtaisuus ja tutkimustiedon vähäisyys innostivat minua valitsemaan tämän aiheen tutkielmalleni. Tässä tutkimuksessa tarkoituksena on tutkia samansisältöisessä käsityössä olevien 7. ja 8. luokkalaisten oppilaiden asenteita käsityötä kohtaan nyt, kun uusi opetussuunnitelma on ollut käytössä muutaman vuoden. Lisäksi tässä tutkimuksessa kerätään tuore aineisto, josta saadaan tuoretta tietoa oppilaiden tämänhetkisistä asenteista monimateriaalista käsityötä kohtaan.

## 2 Käsityökasvatus ja käsityö oppiaineena

### 2.1 Käsityö ja käsityön merkitys tekijälleen

Käsityö on selkeästi muutoksessa oleva alue. Entisaikojen kukoistus, jolloin käsityöläinen oli arvostettu osa yhteiskuntaa ja käsityötuotteet olivat vallan symboleja, on kadonnut. Nykyäänkin kuitenkin monet ihmiset harjoittavat käsityöläisen ammattia ja vielä suurempi osa ihmisistä harrastaa käsityötä. (Ihatsu 2005, 19–20.)

Käsityö-käsitteellä on monia merkityksiä. Sen voidaan ajatella tarkoittavan käsin tai enemmäkseen käsin ohjattavalla koneella tehtyä tuotetta. Käsityöllä voidaan tarkoittaa tuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessia tai tuotoksia, esimerkiksi luonnoksia tai työvälinekokeiluja, jotka voivat olla hyvin erilaisissa muodoissa. Niitä syntyy prosessissa ennen varsinaisen tuotteen syntymistä. (Suojanen, 1993.) Käsityöllä on myös kasvattava, taitotecnologinen ja ammatillinen orientaatio. Eletyllä ajalla on vaikutusta siihen, mitä osa-aluetta käsityössä halutaan painottaa. (Marjanen, 2012, 32.)

Käsityö- käsitteellä voidaan viitata **prosessiin**, jolla tarkoitetaan tapahtumaketjua. Prosessi voi olla sisäinen tapahtumaketju, jolloin se voi tapahtua huomaamatta. Tämän lisäksi prosessi voi olla ulkoista toimintaa, jolloin sitä voidaan tarkkailla. Lisäksi prosessi voi olla yhdistelmä näitä molempia. (Suojanen 1993, 15.) Sisäisiä prosesseja ovat tuotteen ideointi, sekä esteettinen ja tekninen suunnittelu. Ihmisen toiminnat ovat ulkoisia prosesseja. Yksinkertaisesti käsityöllinen prosessi on yksittäisvalmisteen, eli produktin valmistamista. (Huovila, Hintsa & Säilä 2009, 9.) Käsityöprosessi on kokonaisvaltaista, inhimillistä ja tuottavaa tekemistä, jossa tarvitaan luovuutta, ajattelun taitoja, päätöksenteko- ja riskinottoa sekä esteettistä luovuutta. Näiden lisäksi tärkeää on aivojen, lihasten ja aistien yhteistyö. (Marjanen 2012, 36.)

Käsityö- käsitteellä voidaan tarkoittaa myös työskentelyn lopputulosta, eli **produktia**. Produktilla tarkoitetaan tuotosta, eli työtä, joka on jonkin toiminnan lopputulos. Se voi olla joko valmis työ tai luonnos sellaisesta. (Suojanen, 1993.) Arjessa käsityö mielletään usein valmiiksi tuotteeksi. Prosessin jälkeen tekijä odottaa, että hänellä on valmis tuotos, jolla on usein käyttötarkoitus. (Huovila, ym. 2009). Tuotteella tarkoitetaan aina valmista esinettä (Suojanen, 1993).

## **Kokonainen ja ositettu käsityö**

Valtakunnalliset perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 korostaa käsityön monimateriaalisuutta ja kokonaista käsityöprosessia (Opetushallitus 2014). Kokonaisen käsityöprosessin hallinta nostaa käsityön tekemisen vain erillisten käsityötekniikoiden harjoittelusta ja tuotteiden valmistamisen tasolta kokonaisen käsityöprosessin tasolle. Kokonaiseen käsityöprosessiin kuuluu valmistamisen lisäksi tuotteen suunnittelu ja arviointi. (Jaatinen & Lindfors 2016, 15.) Kokonaisella käsityöllä tarkoitetaan sitä, että sama tekijä suunnittelee, toteuttaa ja arvioi tuotteen. Kokonaisen käsityön prosessi on eheä ja siihen kuuluu tuotteen ideointi, esteettisten ja teknisten suunnitelmien tekeminen, tuotteen valmistus ja arviointi. Ositetulla käsityöllä tarkoitetaan tuotetta, joka tehdään kopioimalla. Tällöin prosessista häviää suunnittelu. (Marjanen 2012, 36.) Ositetussa käsityössä voidaan hyödyntää esimerkiksi valmista mallia (Suojanen, 1993).

On väitetty, että käsityön prosessi olisi jopa valmistuvaa tuotetta tärkeämpi tekijälleen. Tämän ajattelumallin liikkeellesysäämisen jälkeen ollaan alettu pohtia käsityön tekemisen subjektiivisia tunteita ja kokemuksia käsityön tekemisestä. Lähtökohta on, että tekemisestä saadut kokemukset synnyttävät käsityön merkitykset. (Heikkinen 2005, 33) Pöllänen (2005) on kuitenkin tutkimuksessaan saanut vastakaisia tutkimustuloksia. Tässä tutkimuksessa esitetään, että kokonainen käsityöprosessi ei olekkaan ensisijainen produktiin nähden. Kysymys voi olla siitä, että tuote on yhteydessä käsityön harrastajan elämänpolitiikkaan. Tuote toimiikin käsityön merkityksellistäjänä, sillä se on valmistettu kotiin tai läheisille ja ihmissuhde merkityksellistää ositetun käsityön tekemisen. (Pöllänen 2005.)

## **Käsityön merkitys tekijälleen**

Käsityön tarkoituksena on pitkään pidetty käyttöesineiden valmistamista. Nykyisellä postmodernilla aikakaudella kuvataiteen ja käsityön rajaa on kuitenkin pyritty kaventamaan. (Pöllänen, 2005, 23–25.) Käsityön luonne onkin muuttunut ilmaisullisemmaksi ja lähemmäksi taidekäsityötä nykyisin, kun tuotteita voidaan ostaa valmiina (Kaukinen 2006, 76). Nykyään käsityössä yhdistellään ennakkoluulottomasti erilaisia materiaaleja ja jäljitellään kuvataiteen trendejä. Käsityö on muuttunut arkisesta puurtamisesta viihdyttäväksi itsensä toteuttamiseksi. (Ihatsu 2005, 23–25.) Käsityö nähdään harrastajien silmissä myös mukavaksi ajanviettotavaksi, jossa viihtymisen lisäksi syntyy konkreettisia tuotteita. Sillä nähdään olevan vaikutusta myös stressinhallinnassa ja psyykkisessä hyvinvoinnissa. (Pöllänen, 2005, 69–75.) Onnistunut

tuote lisää tekijänsä positiivista itsetuntoa sekä omien mielihyvän kokemusten sekä muilta saadun positiivisen palautteen kautta (Huovila, ym. 2009).

Käsityö antaa elämälle tarkoitusta ylläpitää elämäniloa vaikeinakin aikoina, esim. sairastuessa tai työttömänä. Parhaimmillaan käsityö voi kohottaa ihmisen mielialaa. (Ihatsu 2005, 20–21.) Pöllänen (2005, 67–72) toteaa, että työttömän itsetuntoa voi nostaa se, kun voi laskea tekemälleen käsityölle arvon. Käsityö voi myös muodostua ansiotyön korvaavaksi toiminnoksi. Vaikeissa tilanteissa olevat ihmiset ovat kuvanneet käsityötä myös pakokeinona vaikeasta tilanteesta. Sairaana olevat ihmiset ovat lisäksi kokeneet käsityön sairauden tai kipujen lievittäjänä siten, että sairaus ei ole elämää ja tulevaisuutta hallitseva elementti. Käsityö merkitsee irrottautumista sairaan arjesta. (Pöllänen, 2005, 72.) Työelämän näkökulmasta käsityössä kehittyvät valmiudet innovaatio- ja yrittäjyyskasvatukseen. Käsityön lisäämien arjenhallintataitojen ja kuluttajavalmiuksien ohella käsityö antaa mahdollisuuden arjesta irtautumiseen. Se lisää henkistä hyvinvointia harrastuksena ja itsensä ilmaisun muotona. (Huovila, ym. 2009; Rautio 2018, 15.)

Käsityöllä on suuri merkitys myös kulttuurin ylläpitämisessä. Sen avulla maahanmuuttajat voivat etsiä omia juuriaan. (Ihatsu 2005, 22–23.) Käsityö voi avata ymmärrystä omaa kansallista identiteettiä kohtaan ja sen symbolien omaksumista. Tämän lisäksi nähdään, että käsityön avulla voidaan kehittää empatiaa muita kansallisuuksia, kulttuureita ja uskontoja kohtaan monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Lisäksi käsityössä voidaan hyödyntää monikulttuurisuuden rikkautta modernissa yhteiskunnassa. (Kaukinen 2006.)

Rönkkö (2011) on tutkimuksessaan löytänyt neljä erilaista käsityön merkityksen orientaatiotyyppejä tutkiessaan opettajaopiskelijoiden käsityölle antamia merkityksiä. Käsityötuote-orientoituneet päättävät kurssin alkaessa, minkä työn haluavat tehdä ja aloittavat siten ongelmanratkaisuprosessinsa. Käsityötaito-orientuneille käsityön merkitys on käsityöprosessissa oman osaamisen näyttäminen ja kehittäminen. Käsityöperinneorientoituneet taas motivoituvat käsityön tekemiseen käsityöperinteen vaalimisesta. Käsityöilmaisuo-orientoituneiden tekijöiden käsityöprosessi perustuu tekijöiden kokemuksiin, mielikuviin, muistoihin, tunteiden ilmaisemiseen sekä identiteetin rakentamiseen.



## 2.2 Koulukäsityön historiaa ja käsityön kasvattava merkitys

Käsityö on ollut koulun oppiaineena vuodesta 1866 saakka, jolloin se mainittiin kansakouluasetuksessa, määriteltiin oppiaineeksi ja hyväksyttiin Suomessa ensimmäisenä maailmassa yleissivistävän koulun opetussuunnitelmaan. (Marjanen, 2012). Uno Cygneus perusteli käsityön oppiainetta oppilaan aktiivisella toiminnalla ja tietojen soveltamisella. Hän ei halunnut koulusta pelkkää tiedon jakajaa. Tällöin kouluun tarvittiin oppiaine, jossa opitaan yrittelijäisyyttä, käytännön taitavuutta ja tietojen käyttötaitoa. (Lindfors 2012, 361.) Ennen 1970- lukua käsityö jaettiin tyttöjen ja poikien käsityöksi. 1970- luvun jälkeen sukupuolipainotteisuutta haluttiin vähentää, joten käsitöille haettiin uudet viralliset termit, jotka viittaavat niissä käytettäviin materiaaleihin. (Marjanen 2012, 44.) Perusopetuksen opetussuunnitelmassa 1970 käsityön lajit nimettiin tekstiili- ja tekniseksi työksi. Samalla käsityön oppiaineen tavoitteeksi tuli korostaa luovuutta ja kokonaisen käsityön prosessin merkitys alettiin huomata. (Lindfors 2012, 362.)

Vuonna 1998 perusopetuslaissa määriteltiin käsityö yhtenäiseksi oppiaineeksi (Jaatinen & Lindfors 2016, 15). Vuoden 1994 opetussuunnitelmassa käsityö nimettiin käsityöksi lisäämällä tekstiili- ja tekninen työ. Vasta vuoden 2004 opetussuunnitelmassa käsityöstä poistettiin sen jakautuneisuus tekstiili- ja tekniseen työhön, jolloin siitä tuli kaikille yhteinen oppiaine. Tästä muutoksesta huolimatta painotusalueet jäivät elämään 5-9 luokkien opetuksessa. (Lindfors 2012, 362). Vuosiluokilla 1-4 käsityö oli jokaiselle samansisältöistä, mutta tämän jälkeen oppilaat saivat valita haluavatko jatkaa tekstiili- vai teknisen puolen painotusalueella. Sukupuolijakauma oli hyvin selkeää ja vain harvoin siitä poikettiin. Yläkoulussa käsityö oli jakautunutta ja pakollinen aine seitsemännellä luokalla. Sen jälkeen oppilaat saattoivat valita sen valinnaisaineeksi. (Huovila, ym. 2009.) Nykyisin käsityö on kaikille samansisältöinen oppiaine koko peruskoulun ajan. Seitsemännen luokan jälkeen käsityö ei ole enää pakollinen oppiaine, vaan oppilaat voivat valita sen valinnaisaineekseen.

### **Käsityön kasvattava merkitys**

Peruskoulun perustaja Uno Cygnaeus oli varma käsityön kasvatuksellisesta arvosta. Hänen mielestään koulussa tulisi keskittyä käsityön kasvattaviin päämääriin, eikä hyötyihin kotiteollisuudelle. (Pietikäinen, 2006.) Nykyajan koulukäsityöllä on monia kasvatuksellisia tavoitteita. Käsityön tarkoitus ei ole enää 2000-luvulla niinkään

taloudellinen hyöty, vaan sen tehtävänä nähdään oppilaan kokonaisvaltainen kehittäminen. Lisäksi käsityön tehtävänä ei ole vain yleissivistävä kasvattaminen, vaan se kehittää lisäksi myös kognitiivisia, affektiivisia ja psykomotorisia ominaisuuksia. Nykyään koulukäsityön tavoite ei niinkään ole tuottaa merkityksellisiä tuotteita tai ammatillista koulutusta. Tehtävänä on keskittyä kasvatukseen, joka parhaimmillaan on kokonaista käsityötä jonka tavoitteena on kasvatus ja käsityö. (Marjanen 2012, 46–47.)

Koulukäsityö on ymmärretty oppilaan taitoja, tietoja, ja kokonaispersoonallisuutta edistäväksi aineeksi, joka ei nouse niinkään taloudellisesta- tai ilmaisun tarpeesta, intentionaalisesta toiminnasta, tai siitä että käsityön tekeminen olisi mukavaa. (Huovila, ym. 2009.) Koulukäsityö on määritelty myös perusasteen ja toisen asteen oppiaineeksi, jolla on opetussuunnitelma ja jota toteutetaan opettajan ja oppilaan yhteistyönä (Marjanen 2012, 46). Valmiin tuotteen lisäksi käsin tekeminen ja siihen liittyvät kokemukset kehittävät ihmisen henkisiä ja fyysisiä kokemuksia. (Huovila, ym. 2009.) Käsityökasvatuksella tarkoitetaan toimintaa, jossa kasvatus- tai opetustarkoituksessa tuotetaan erilaisia esineitä. Tuotteessa käytetään erilaisia materiaaleja, työskentelytapoja ja –tekniikoita, sekä työstövälineitä (Suojanen 1993). Kasvattaviksi käsitöiksi on myös määritelty sellaiset työt, jotka vaikuttavat ihmisen persoonallisuuden muodostumiseen. Käsityö on ikään kuin ihmisen valmistamisen instrumentti. (Marjanen 2012, 47.)

Käsityö kehittää oppilasta monipuolisesti. Käsityö on mukana elämänhallinnan taitojen opettamisessa. Se sisältää hyvinvoinnin ja kiireestä selviämisen strategioita. Käsityössä on kysymys myös oppilaan lahjakkuusrakenteen kehittämisestä tasa-arvoisena perusoikeutena, sillä peruskoulussa lapsen kaikkia kykyjä on kehitettävä tasapuolisesti, eikä keskityttävä vain tiedollisiin lahjakkuuksiin. (Kaukinen 2006.) Oppilailla on sisäsyntyinen tarve olla hyviä jossakin. Monilla oppilailla tämä toteutuu käsitöissä. Tämän takia on tärkeää, että opettaja arvostaa osaamista käsityössä samalla tavalla, kuin osaamista jossain muussa oppiaineessa. Tällöin käsityössä menestymisestä tulee yhtä tavoiteltua, kuin menestymisestä joissain muissa aineissa. (Kivikangas 2003, 198–199.) Lisäksi käsityö harjoittaa myös abstraktia hahmottamista varsinkin pienillä oppilailla, joilla kehitys on vielä kesken (Kaukinen 2006).

Käsityö kehittää myös oppilaiden omaa identiteettiä ja käsitys omasta itsestä syventyy itsensä toteuttamisen kautta (Kaukinen 2006). Esimerkiksi vaatetuksessa käsitellään oppilaan omaa pukeutumista, vaatteiden hankintaa ja monia omaan vartaloon liittyviä seikkoja, jolloin käsityön oppimiseen ja vaatteen valmistukseen voidaan liittää myös

ekologisuuden, identiteetin ja kasvamisen pohdintaa. Valmis käsityötuote synnyttää tekijässään tyydytyksen ja mielihyvän tunteita, joten työssä on emotionaalisuus vahvasti mukana. Tekijän kannalta syntynyt tuote sisältää kaikki prosessin vaiheet alusta loppuun. Tätä kautta käsityöllinen prosessi ja siitä syntyvä tuote voivat vahvistaa oppilaan identiteettiä ja auttaa oppilasta etsimään paikkaansa maailmassa, sekä auttaa oppilasta rakentamaan ja ylläpitämään omaa yksilöllisyyden kokemista. (Lepistö & Rönkkö 2009.)

Käsityötä tehdessä kehittyvät myös monipuolisesti eri taitoja, kuten kognitiivisia ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitoja, kehollisia taitoja, avaruudellista hahmotusta, näppäryyttä ja tarkkuutta. Lisäksi käsityö kehittää vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja esimerkiksi vertaisarviontilanteissa. (Lepistö & Rönkkö 2009.) Huotilainen (2019) on aivotutkimusta tehdessään havainnut, että käsitöiden tekeminen kasvattaa älykkyyttä ja erityisesti älykkyyden kehollisia ilmenemismuotoja. Näppäryyden väheneminen on huomattu myös työelämässä. Verisuonikirurgeja opettava henkilö on todennut, että toivoisi opiskelijoiden harrastavan käsityötä, sillä sitä harrastavat opiskelijat tuntuvat tekevänsä parempaa jälkeä myös leikkaussalissa ommellessaan. Aikuisena tapahtuvassa koulutuksessa näkyy jo selvästi lapsesta saakka tehty hienomotorinen työ. Kädentaitojen vähenemisestä on puhuttu myös muilla aloilla, minkä takia sitä ei voida unohtaa nykyisessä koulutuksessa. Jos näemme käsityön suppeasti vain tiettyjen taitojen kasvattajana, unohdamme laajemmat merkitykset ja vaikutukset täysin, joita tarvittaisiin monenlaisessa toiminnassa. (Huotilainen 2019.)

Käsityö kehittää luovuutta ja innovatiivisuutta, erityisesti tuotteen suunnittelu- ja valmistustehtävissä, joissa oppilas joutuu pohtimaan maailmaa luovasti ja hakien uusia innovatiivisia lähestymistapoja (Lepistö & Rönkkö 2009.) Tutkimuksissa on todettu, että oppilas kokee motivoivaksi ja palkitsevaksi sen, että hän voi itse vaikuttaa käsitöidensä valintaan ja suunnitteluun. Jos työ on oppilaalle persoonallisesti merkitsevä, hän myös sitoutuu sen tekemiseen suuremmalla panoksella. Valinnanmahdollisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden toteuttaa itseään käsityön kautta. Henkilökohtaisesti merkitsevään työhön oppilas on myös valmis panostamaan ja käyttämään siihen aikaa. Myös haastavat ja vaikeat työstömenetelmät hyväksytään paremmin, jos niiden avulla päästään kohti henkilökohtaisesti merkitsevän tuotteen valmiiksi saamista. (Kivikangas 2003, 198.) Nämä seikat vaikuttavat yhtäläillä monimateriaalisen käsityön opetuksessa kuin jaetussa käsityössä.

Päätöksentekokykyä, rohkeutta ja oma-aloiteisuutta voidaan kehittää käsityön opetuksessa monipuolisesti. Joskus työtä tehdessä joudutaan tekemään rohkeitakin päätöksiä. Tässä harjoitellaan myös riskinotto- ja riskinsietokykyä. (Lepistö & Rönkkö 2009, 52-53.) Käsitöitä tehdessä mietitään erilaisia työskentelytapoja ja tehdään päätöksiä, mitä seuraavaksi tehdään. Joudutaan ottamaan riski siitä, että tehty päätös ei ole oikea. Jos toimenpide on jo tehty, esimerkiksi puun sahaus on suoritettu, sen peruminen ei enää onnistu. Päätöstä tehdessä on luotettava siihen, että tehty päätös on oikea. Lepistön ja Rönkön (2009) mukaan juuri päätöksenteossa opettajan rooli korostuu varsinkin kokemattomampien oppilaiden kohdalla, sillä prosessin aikana voi tulla tilanteita, mitä oppilas ei vielä osaa ennakoita.

Aivotutkimuksissa on todettu, että käsityön tai muun helpon käsillä tehtävän työn tekeminen vapauttaa muita kognitiivisia resursseja. Käsillä näpertely näyttäisi olevan hyvä tapa omaksua kuulonvaraista tietoa paremmin esimerkiksi luennoilla. Mielemme on kehittynyt olemaan toimelias ja puuhakas silloin, kuin sitä tarvitaan ja lepäämään muuten. Käsityön rooli oikean vireystilan ja mielialan säilyttäjänä on tutkimuksissa todettu. (Huotilainen 2019, 271.)

Käsityö voi kehittää myös kulttuurista ymmärrystä, sillä se kehittää kansallisen identiteetin ja symbolien ymmärrystä (Kaukinen 2006). Erityisesti käsityössä kulttuurikasvatuksellisten tavoitteiden saavuttaminen on käsityöperinnön säilyttämistä ja siirtämistä uusille sukupolville. Oman asuin ympäristön historiaan voidaan tutustua myös käsityön kautta, esimerkiksi Raumalla tutustutaan pitsinnypläykseen. (Lepistö & Rönkkö 2009, 57.) Se auttaa myös ymmärtämään toisia kulttuureita ja uskontoja (Kaukinen 2006, 81.) Kouluissa voidaan esimerkiksi tutustua toisen kulttuurin tapoihin ja perinteisiin ja sitten integroida se myös käsityöhön tutustumalla toisessa kulttuurissa tehtyihin tuotteisiin. Käsityö voi olla myös väline sopeuttaessa maahanmuuttajaoppilasta suomalaiseen kulttuuriin (Lepistö & Rönkkö 2009).

Käsityön ymmärtäminen kasvatuksen välineenä vaatii opettajalta ymmärrystä käsityön ilmiöstä ja omaa käsityötaitoa. Ymmärtääkseen kaikki käsityön tekemisen lähtökohdat, päätökset ja tulokset, on yksilön itsen tehtävä käsitöitä. Opettajan käsityötaito liittyy olennaisesti käsityön kasvatuksellisuuden ymmärtämiseen. (Lepistö & Rönkkö 2009, 47.) Opettajan asenteella ja suhtautumisella käsityön opettamiseen on myös vaikutusta oppilaiden asenteisiin. Oppilaat vaistoavat helposti opettajan motivaation tason. Kyllästyneen ja innottoman oloinen opettaja tartuttaa helposti oman asenteensa

oppilaisiin, jolloin myös aktiivisuus tunneilla häviää. Opettajat voivat myös omalla esimerkillään vaikuttaa käsityön sukupuolittuneisuuden kitkemiseen. Jos naisopettaja opettaa teknistä työtä ja miesopettaja tekstiilityötä, oppilaat näkevät esimerkin siitä, että molemmat sukupuolet voivat tehdä molempia töitä. Omalla esimerkillään opettaja voi innostaa molempia sukupuolia myös monimateriaaliseen käsityöhön. (Kivikangas 2003, 185, 191.)

### 2.3 Monimateriaalinen käsityö

Vuoden 2014 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käsityö on kaikille yhtenäinen monimateriaalinen oppiaine (Opetushallitus 2014). Kirjallisuudessa samasta aiheesta puhutaan monin eri käsittein, joita ovat mm. yhteinen käsityö, samansisältöinen käsityö ja monimateriaalinen käsityö. Tässä tutkimuksessa käytetään käsitettä monimateriaalinen käsityö.

Monimateriaalinen käsityö tarkoittaa sellaista käsityön opetusta, joka on suunnattu kaikille sukupuolille ja johon sisältyy sekä tekstiilityön, että teknisen työn osa-alueita (Lindfors 2012, 362). Monimateriaalisen käsityön idea perustuu sukupuolten väliselle tasa-arvolle. Peruskoulussa tasa-arvo nähdään osaksi arvoperustaa. Kasvatustavoitteena sukupuolten välinen tasa-arvo nähdään siten, että tytöt ja pojat saavat samanlaiset mahdollisuudet toimimiseen niin yhteiskunnassa kuin perhe-elämässäkin. (Pöllänen 2003, 524, Marjanen 2012, 50-51.) Tällä uudistuksella on haettu erityisesti tasa-arvoa sukupuolten välille, purettu käsityöhön liitettyjä sukupuolistrereotyyppioita ja pyritty takaamaan tytöille ja pojille yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet työ- ja perhe-elämässä (Marjanen 2012, 50-51). Positiivisten näkemysten lisäksi uudistus on saanut paljon kritiikkiä. Uudistuksen on pelätty vievän poikien motivaation käsityön opiskeluun varsinkin maaseudulla, missä käsityö on ollut suosittu aine poikien keskuudessa. Lisäksi asiaa on pohdittu oppilaan omien valinnanmahdollisuuksien näkökulmasta. Valinnanmahdollisuus käsityöstä on poistunut uuden opetussuunnitelman myötä. (Autio & Hilmola 2017.)

Autio (1995) on tutkimuksessaan pohtinut yhteisen käsityön tarpeellisuutta ja sitä, onko yhteinen käsityö tasa-arvo kysymys vai enemmänkin asennekasvatusta. Tasa-arvoa se on, jos pohditaan tyttöjen teknistä osaamista. Tällä hetkellä pojat ovat tyttöjä kiinnostuneempia teknisistä aloista. Tällä tavalla yhdistämällä käsityö yhteiseksi oppiaineeksi pyritään opettamaan tasa-arvoisesti myös tytöille tekniikkaa, jolloin hekin

voisivat siitä innostua. Tämä ei kuitenkaan ole ratkaistavissa yhden oppiaineen puitteissa, vaan ongelmaan on haettava ratkaisua piilo-opetussuunnitelmasta ja varhaiskasvatuksesta.

Aution (1995) tutkimuksessa on kysytty oppilailta mitä mieltä he ovat yhdistetystä käsityöstä. Yhden lukuvuoden kokeilun jälkeen 76% yhteiseen käsityöhön osallistuneista pojista olisi jatkossa halunnut jatkaa pelkästään teknisessä työssä, 18% olisi jatkanut yhteisessä käsityössä ja 6% olisi vaihtanut tekstiilityöhön. Samansuuntaisia havaintoja oli tyttöissä, joista 74% olisi yhden lukuvuoden jälkeen halunnut jatkaa pelkästään tekstiilitöissä yhdistetyn käsityön sijaan. 23% olisi halunnut jatkaa yhteisessä käsityössä ja 3% olisi vaihtanut tekniseen työhön. (Autio 1995.) Tässä tutkimuksessa oppilailla oli siis melko negatiivinen asenne yhdistettyä käsityötä kohtaan, sillä suurin osa oppilaista olisi halunnut vaihtaa takaisin jaettuun käsityöhön kokeilulukuvuoden jälkeen.

Kivigangas (2003) on tutkinut oppilaiden suhtautumista monimateriaaliseen käsityöhön. Tutkimuksen lähtökohta on, että kaikki opiskelevat yhteistä käsityötä ja jokainen saa itse suunnitella omat työnsä. Kahtena ensimmäisenä vuonna käsityön opetus toteutettiin käsityömarkkina tyylillä, jolloin jokainen sai syksyllä valita vuoden aikana toteuttamansa työt. Ehtona oli, että jokaisen piti valita ainakin yksi työ molemmista painotusalueista. Kolmantena vuotena opetus toteutettiin aihepiiriopetuksena, jolloin oppilaat saivat aihepiirin ja siitä lähtökohdasta suunnittelivat tuotteensa itse. Tutkimus toteutettiin pienellä kyläkoululla 3-4 ja 5-6 luokkien yhtenäisluokissa, kolmena lukuvuotena vuosina 1995, 1996 ja 1997. Tämän tutkimuksen tuloksissa todetaan, että hyvin suuri osa oppilaista ilmoitti pitävänsä sekä tekstiili- että teknisistä töistä yhtä paljon. Tästä huolimatta tekninen työ pysyi pojilla hieman suositumpana painotuksena ja tytöillä taas tekstiilityö oli hieman suositumpi painotusalue. (Kivikangas 2003.)

Hilmolan ja Aution (2017) tutkimuksessa tutkittiin myös oppilaiden kiinnostusta hakeutua opiskelemaan käsityötä valinnaisaineena. Painotetussa tekstiilityössä ja varsinkin painotetussa teknisessä työssä opiskelleet pyrkivät valinnaiseen käsityöhön useammin kuin samansisältöisessä käsityössä opiskelleet oppilaat. Kaikkein varmimpia siitä, etteivät halua käsityötä valinnaisaineekseen olivat sellaiset oppilaat, jotka olivat opiskelleet käsityötä seitsemännellä luokalla samansisältöisessä opetuksessa.

### 3 Asenteet ja niiden merkitys koulunkäyntiin ja oppiaineisiin.

#### 3.1 Asenteiden määrittelyä

Asenteet on määritelty vuosien saatossa monin eri tavoin. Asenteilla tarkoitetaan yleisesti yksilön pyrkimystä tai taipumusta arvioida tiettyä kohdetta tietyllä tavalla. (Anttila, 1983; Fabrigar, MacDonald & Wegener 2014). Ne ovat tapoja, joilla ihmiset suhtautuvat ympäröivään maailmaan. Asenteet voivat saada arvoja positiivisesta negatiiviseen. (Ruohotie 1998, 42; Puohiniemi 2002, 5; Fabrigar ym. 2014.)

Asenteet vaikuttavat ja ovat mukana toiminnassamme päivittäin. Niillä tarkoitetaan sitä, mitä ihminen ajattelee asioista, miten he tuntevat ja miten he haluaisivat käyttäytyä kohdetta kohtaan. Asenteiden kohde voi olla mikä tahansa, missä ihminen huomaa eroa tai mitä hän pitää mielessään. (Bohner & Wänke 2014, 5.) Asenteet kohdistuvat aina johonkin, joka voi olla fyysinen tai vähemmän havainnollinen kohde. Asenteiden avulla tutkimme ympäristöä, ohjaamme käyttäytymistämme ja jäsenämme kokemuksia. Ilman asenteita ihmiset olisivat paljon tehottomampia. (Erwin 2001.) Asenteiden avulla määritetään se, miten missäkin tilanteessa tulisi toimia (Puohiniemi 2002, 5).

Asenteen käsitteeseen voidaan sisällyttää kolme ulottuvuutta: affektiivinen, kognitiivinen ja käyttäytymiseen vaikuttava ulottuvuus. Joskin näitä ulottuvuuksia on haastava ja myös turha erottaa toisistaan, jolloin usein puhutaan vain yksiulotteisesta asenteesta. (Bohner & Wänke, 2014.) Affektiivinen, eli tunneulottuvuus voidaan nähdä vain positiivisena tai negatiivisena, mutta usein siitä tutkitaan myös tunteen määrää. Kognitiivinen ulottuvuus määrittää yksilölle merkitsevien kohteiden välisiä suhteita. Käyttäytymiseen vaikuttava ulottuvuus tarkoittaa asenteen suuntaista toimintaa. Ihmisen oletetaan toimivan asenteidensa suuntaisesti. Aina näin ei kuitenkaan tapahdu, sillä monet tekijät voivat estää asenteen näkymisen ihmisen käytöksessä. (Erwin 2001; Bohner & Wänke 2014.) Esimerkiksi ihminen voi ajatella, että ilmansaasteet tuhoavat otsonikerrosta, mikä lisää syövän riskiä (kognitiivinen). Tämän takia hän voi tulla vihaiseksi tai surulliseksi sukupuuttoon kuolleiden tai uhanalaisten eläimien puolesta (affektiivinen). Tämän vuoksi hän saattaa alkaa käyttää enemmän julkisia kulkuneuvoja, kuin omaa autoaan (käyttäytymiseen vaikuttava). (Bohner & Wänke, 2014, 5.)

Jotkut asenteet voivat olla syntyneet ihmisille evoluutiossa. Esimerkiksi runsaskalorisista ruoista pitäminen on voinut syntyä jo aikojen alussa, jolloin hengissä pysyivät ne, jotka pitivät runsaasti energiaa sisältävistä ruoista. (Bohner & Wänke 2014, 72.) Valmius joidenkin asenteiden kehittymiseen saattaa olla myös biologisesti perinnöllistä. Jos esimerkiksi on valmius pitää jotain asiaa pelottavana, se saattaa edistää tietynlaisen asenteen muodostumista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että asenteet olisivat olemassa jo syntyessä, vaan lopulta niitä ohjaa kokemus. (Erwin, 2001.)

Gordon Allportin määritelmä asenteista on hyvin tunnettu. Hän on määritellyt asenteen opituksi taipumukseksi ajatella, tuntea ja käyttäytyä erityisellä tavalla tiettyä kohdetta kohtaan. Tässä määritelmässä erityistä on se, että se korostaa asenteiden olevan opittuja, eli sosiaalisesti rakennettuja. Ne ovat seurausta ihmisen kokemuksista, sillä syntyessään kenelläkään ei ole myönteisiä tai kielteisiä asenteita mitään kohtaan. Allportin määritelmästä voidaan tulkita, että jos asenteet kehittyvät sosiaalisesti, niitä voi myös kehittää kasvatuksen keinoin. Näinollen vanhemmilla ja muilla lasten kasvattajilla on mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten lapset asennoituvat erilaisiin asioihin. (Erwin 2001). Lapset oppivat asenteita vanhemmiltaan observoimalla heitä. Vanhemmat voivat vahvistaa lastensa sellaisia asenteita, mitä toivovat heidän käyttävän. Toisaalta vanhemmat voivat myös tuottaa huomaamattaan lapsilleen samoja asenteita, mitä heillä itsellään on. Kaikilla ihmisillä asenteita voi syntyä uusia tai ne voivat muokkautua myös muiden ihmisten informatiivisesta tai normatiivisesta vaikutuksesta. (Bohner & Wänke 2014.) Tällöin myös opettaja voi pystyä vaikuttamaan oppilaiden asenteisiin.

Asenteisiin vaikuttavia tekijöitä ovat ihmisen mielipiteet, käsitykset, normit, tavat, tottumukset ja odotettavissa olevat seuraamukset (Erwin 2001). Asenteet ovat kuin liikennevalot, jotka kertovat miten pitää toimia kun kohtaamme jonkin asian uudelleen. Asenteita syntyy jatkuvasti uusia, kun ihmisten on otettava kantaa uusiin ilmiöihin ja muodostettava oma mielipiteensä asiasta halusipa sitä tai ei. (Puohiniemi, 2002, 5.) Asenteet voidaan nähdä myös ohimenevinä tai muutettavina (Moore & Jeffers 2012). Tämän lisäksi ne voivat olla myös hyvin vakaita ja pysyviä. Näitä ovat esimerkiksi rotuennakkoluulot ja poliittiset suuntautumiset. (Puohiniemi 2002, 5.) Asenteiden laatuun ja voimakkuuteen vaikuttavat asioiden sisäistämisaste, yksilön kokemukset ja taipumukset. Jos yksilö onnistuu jollain toimimallaan alueella, hänen asenteensa sitä kohtaan muuttuu entistä positiivisemmaksi, hän on valmis ponnistelemaan enemmän ja kehittämään suoritusvalmiuksiaan. (Ruohotie 1998, 43.)



Asenteilla on erilaisia funktioita yksilöille. Erilaiset funktiot eivät sulje toisiaan pois, vaan yksilöllä voi olla asenteelle useampiakin tehtäviä. Asenteiden funktioita on neljä ja ne voivat vaihdella ajan kuluessa. Ensimmäinen on välineellinen, eli instrumentaalinen funktio, jota on kutsuttu myös hyötyfunktioiksi. Tällaiset asenteet auttavat ihmistä saavuttamaan palkintoja, eli jotain mistä on hänelle hyötyä. (Erwin, 2001; Fabrigar, ym. 2014.) Toinen asenteiden funktio on minää, eli omaa egoa puolustava funktio. Asenteet on vahvasti välineellisiä ja tarkoituksenmukaisia. Minää puolustavalla funktiolla tarkoitetaan asenteita, jotka suojaavat ulkoiselta todellisuudelta, tukee egoa ja palkitsee. Ne tukevat itsetuntoa, mutta myös vinouttavat ymmärrystä ympäröivästä maailmasta. Ennakkoluuloisuus luetaan yleensä tällaiseksi minää tukevaksi asenteeksi. (Erwin, 2001; s. 17, Fabrigar, ym. 2014.) Kolmas asenteiden funktio on arvoja kuvaava funktio. Asenteet voivat tukea ihmisen minäkäsitystä. Arvojen ja asenteiden ilmaiseminen tuottaa ihmiselle tyydytystä. (Erwin, 2001; Fabrigar, ym. 2014.) Neljännessä funktiossa on kyse tiedollisesta funktiosta. Siihen sisältyy ajatus, että asenteet tekevät maailman ymmärrettävämmäksi. Ne antavat ajattelulle viitekehyksen ja auttavat saamaan maailmaan järjestyttä ja tekevät siitä ennakoitavaa. Ne antavat ihmiselle myös tunteen siitä, että hän toimii tehokkaasti. Stereotypiat ovat esimerkki tällaisista asenteista. (Erwin, 2001; Fabrigar, ym. 2014.)

Asenteen ja motivaation käsitteet saattavat mennä joskus sekaisin. Motivaatio on aina tilannesidonnainen. Siinä sisäiset ja ulkoiset ärsykkeet virittävät motiiveja ja saavat aikaan tavoitteen suuntaista toimintaa. Termiä ”yleismotivaatio” on joskus jopa käytetty asenteen synonyymina. Asenne ja motivaatio eivät kuitenkaan tarkoita samaa asiaa. Kun motivaatio on melko lyhytaikaista ja liittyy vain yhteen tilanteeseen kerrallaan, asenteet taas on suhteellisen pysyviä, sisäistyneitä ja hitaasti muuttuvia reaktiovalmiuksia. (Ruohotie 1998, 42.)

Ihmisten asenteet, uskomukset ja aikomukset vaikuttavat jonkin verran myös heidän käytökseensä. Se, mitä ihminen sanoo tekevänsä ja mitä lopulta tekee, ei aina kulje käsi kädessä. Tässä huomaamme ihmisten asenteellisuuden. Vanha tutkijan havainto tuo hyvin esille asenteiden vaikutuksen käyttäytymiseen. 1930-luvulla nuori kiinalaispariskunta oli matkailemassa Yhdysvalloissa. Tutkija oli etukäteen lähettänyt kirjeitä yöpymispaikkoihin tiedustellakseen, voisivatko he majoittaa kiinalaispariskunnan. Moni oli vastauskirjeessä luvannut majoittaa, mutta kun kiinalaispariskunta oli mennyt paikalle, vain harva oli enää ollut suostuvainen majoittamaan heitä. Tässä käy ilmi se, miten ihminen toimii asenteidensa

(rotuennakkoluulo) mukaisesti. Mitä tärkeämpi asenne on ihmiselle, sitä todennäköisemmin hän käyttäytyy sen mukaisesti. (Ajzen & Fishbein, 2014.) Tästä huolimatta monissa tutkimuksissa on myös epäonnistuttu yritettäessä löytää yhteyttä asenteiden ja käyttäytymisen välillä. Eri tutkimuksissa on saatu hyvin erilaista tietoa siitä, vaikuttaako käyttäytyminen asenteisiin vai ei. Tämän voisi tutkijat ovatkin siirtyneet tutkimaan milloin asenteet vaikuttavat käyttäytymiseen ja miksi ne vaikuttavat vain toisinaan. (Bohner & Wänke, 2014, 219–221.)

### 3.2 Oppilaiden asenteet koulua ja oppiaineita kohtaan

Käsityö oppiaineena kuuluu taide- ja taitoaineiden piiriin. Tässä luvussa käsitellään sitä, millaisia asenteita oppilailla on käsityötä ja muita taito- ja taideaineita kohtaan, joita ovat musiikki, kuvataide, liikunta ja kotitalous. Oppilaiden asenteita koulua ja oppiaineita kohtaan on tutkittu yleisesti erilaisia kyselylomakkeita hyväksi käyttäen. Asenteita voi päästä selvytyteen vain seuraamalla ihmisten käyttäytymistä joka voidaan toteuttaa joko observoimalla tai se voi olla ihmisen oma selvitys aiheesta (Erwin 2001, 12). Useissa tutkimuksissa on käytetty hyväksi likert- asteikollisia väittämiä, joista ihmiset ovat saaneet valita parhaiten itselleen sopivimman.

Asenteita koulunkäyntiä ja koululiikuntaa kohtaan on tutkittu Nupposen, Penttisen, Pehkosen, Kalarin & Palosaaren (2010) tutkimuksessa. Tuloksista selviää, että naiset suhtautuivat koulunkäyntiin positiivisemmin kuin miehet. Kuitenkin positiivisesti tai neutraalisti koulunkäyntiin suhtautui selvä enemmistö. Koulunkäynnistä piti erittäin paljon 8% vastaajista ja neutraalisti siihen suhtautui 37%. Vanhempien koulumuistoja ja asenteita on tutkinut myös Rätty (2003). Tuossa tutkimuksessa vanhemmat arvioivat omia koulumuistojaan ja sitä, mitä pitivät koulussa hyvänä ja mitä huonona. Koulu sai vanhemmilta tyydyttävän kouluarvosanan 7+. Hyvinä asioina vanhemmat muistivat omilta kouluajoiltaan opetuksen laadun ja hyödyllisyyden. Huonoina asioina muistettiin kannustamisen ja rohkaisun puute ja yksilöllisten tarpeiden sivuuttaminen. Akateemisesti koulutetut muistivat koulunsa ammatillisesti koulutettuja positiivisemmin joka alueella. (Rätty, 2003.)

Aho (1995) on tutkimuksessaan tutkinut lukiolaisten asennoitumista koulunkäyntiin. Hän on havainnoinut asennoitumista ensimmäisellä ja kolmannella luokalla. Tulokseksi tässä tutkimuksessa on saatu, että oppilaiden suhtautuminen koulunkäyntiin ensimmäisenä lukiovuotena ei ollut erityisen positiivista, mutta ei myöskään

negatiivista. Myös kolmannella luokalla oppilaiden asenne lukioon on neutraalia. Positiivisimmin sekä ensimmäisellä että kolmannella luokalla suhtauduttiin toisiin oppilaisiin, negatiivisimmin kotitehtäviin ja kokeisiin. Opettajiin suhtauduttiin varsin neutraalisti. Kokonaisuutena lukion alussa oppilaat pitivät lukion suorittamista hyödyllisenä, tarpeellisenä ja mielenkiintoisena. Parasta koulussa oli mukavat toverit ja yhteishenki. Toisaalta lukio koettiin myös raskaana, stressaavana ja vaativana. (Aho, 1995.) Nupposen ym. (2010) ja Ahon (1995) tutkimusten perusteella näyttäisi siltä, että oppilaiden asenteet koulua kohtaan ovat kohtuullisen hyvät. Vain harvat oppilaat suhtautuvat kouluun erittäin negatiivisesti.

Oppiaineiden suosiota on yläkoulu- ja lukioikäisten keskuudessa on myös tutkittu. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkein, melko kattavalla otannalla koko maasta. Yhdeksän oppiaineen kärjen muodostivat suosituimmuusjärjestyksessä liikunta, musiikki, kuvataide, kielet, historia/yhteiskuntaoppi, äidinkieli, ympäristö- ja luonnontieto, matematiikka ja uskonto. Vaikka nämä olivat suosituimmat oppiaineet, pitivät oppilaat silti tärkeimpinä aineina muita aineita. Pojilla kolmen kärjessä tärkeysjärjestyksessä oli kielet, matematiikka ja historia, ja tytöillä taas kielet, äidinkieli ja matematiikka. (Juvonen, ym. 2012.)

Käsityö kuuluu taito- ja taideaineiden joukkoon. Muita taito- ja taideaineita ovat liikunta, musiikki, kuvataide ja kotitalous. Jokaiselle on tärkeää pystyä ilmaisemaan itseään. Tämä tarve on jo pienillä lapsilla ja korostuu murrosiässä. Taito- ja taideaineet ovat hyvä mahdollisuus tähän koulussa. Taitoaineet antavat mahdollisuuden etsiä oman minän rajoja. (Huotilainen 2019, 266.)

Asenteita musiikkia kohtaan ovat tutkineet Laitinen, Hilmola ja Juntunen (2011). Tutkimus on toteutettu kyselylomakkeella, missä on ollut väittämiä musiikin opiskeluun littyen. Analyysissä väittämät on jaettu neljään osa-alueeseen, jotka olivat oppilaiden käsitykset musiikissa oppimisestaan, taidoistaan, musiikin opiskelin kiinnostavuudesta ja musiikin merkityksestä itselle. Asenteet musiikkia kohtaan olivat yleisesti positiivisia. Oppilaat kokivat oppitunnit miellyttäviksi. Suurin osa oppilaista (70%) koki musiikin olevan hänelle merkityksellistä. Lisäksi oppilaat pitivät musiikkia melko kiinnostavana oppiaineena ja kertoivat sillä olevan heille jonkin verran merkitystä. (Hilmola, ym. 59.) Myös muissa tutkimuksissa on todettu, että yleinen kiinnostus musiikin opetusta kohtaan on tytöillä suurempi, kuin pojilla. Tytöt pitävät musiikkia

kiinnostavampana ja merkityksellisempänä oppiaineena, kuin pojat. (Hilmola, ym. 2011; Ahonen 2004; Juvonen ym. 2012.)

Asenteita liikuntaa kohtaan ovat tutkineen Nupponen ym. (2010). Liikuntaan oppiaineena positiivisesti asennoitui 69% vastaajista. Vain yksi kymmenestä tutkimukseen osallistuneesta kertoi, ettei ollut pitänyt koululiikunnasta. Koululiikuntatunnit oli useimmiten koetti miellyttävinä ja niiden koettiin tuottaneen myös iloa. Koululiikuntaan erittäin myönteisesti suhtautuvia miehiä oli hieman naisia enemmän. Miehistä 35% kertoi suhtautuneensa koululiikuntaan erittäin myönteisesti, kun naisissa osuus oli vain 23%.

Asenteita kuvataidetta kohtaan on tutkinut Laitinen ym. (2011). Tämä tutkimus oli toteutettu kyselylomakkeella, missä oppilaat saivat vastata väittämiin likert-asteikolla 1-5. Analyysivaiheessa väittämät jaettiin neljään ryhmään, jotka käsittelivät oppilaiden käsitystä oppimisestaan kuvataiteesta, taidoistaan ja kuvataiteen kiinnostavuudesta, sekä kuvataiteen merkityksestä itselle. Tuloksista selviää, että kuvataidetta pidetään yleisesti oppilaiden keskuudessa kiinnostavana ja mieluisana oppiaineena. Oppilaat myös kokivat kuvataiteen merkityksen itselle melko myönteiseksi. Tyttöjen asenne kuvataidetta ja sen opiskelua kohtaan oli poikia selkeästi myönteisempi. Lisäksi tytöt kokivat itsensä myönteisemmin myös kuvataiteen oppijana ja kokivat kuvataiteen merkityksellisemmäksi itselleen. Asenteet kuvataiteeseen olivat tytöillä tilastollisesti merkitsevästi positiivisempia kuin pojilla.

Kotitalouden osaamisesta on valtakunnallinen koulutuksen arviointikeskus julkaissut vuonna 2014 koko maan kattavan kartoituksen ja arvioinut siinä samalla asenteita kotitaloutta kohtaan. Tutkimuksessa todettiin, että tyttöjen ja poikien ero asenteissa kotitaloutta kohtaan oli tilastollisesti erittäin merkitsevä. Tytöt asennoituivat poikia positiivisemmin kotitalouteen kaikilla mitatuilla osa-alueilla. Tytöt pitivät oppinaineesta enemmän, he kokivat osaavansa kotitalouden sisältöjä paremmin. Lisäksi he kokivat kotitaloudesta olevan heille enemmän hyötyä ja heidän kokemukset kotitalouden opetuskäytännöistä olivat positiivisemmat. Eroja ruotsin- ja suomenkielisten koulujen välillä ei löydetty. (Venäläinen & Metsämuuronen 2015.)

Oppilaiden asennetta käsityötä kohtaan on aiemminkin tutkittu samalla asennemittarilla, jolla tämäkin tutkimus toteutetaan. Laitisen ym. (2011) tutkimuksessa tulokseksi saatiin, että oppilaiden asenne käsityö-oppiainetta kohtaan on yleisesti positiivinen. 66% oppilaista vastasi myönteisesti väittämiin oppiaineen kiinnostavuudesta. (63% tytöillä ja

68% pojilla) He siis pitivät oppiainetta kiinnostavana. 60% oppilaista piti oppiainetta hyödyllisenä arkielämän ja tulevaisuuden opintojen kannalta. (55% tytöillä ja 64% pojilla). 67% oppilaista oli myönteinen käsitys omasta osaamisestaan käsityössä. (64% tytöillä ja 70% pojilla). (Laitinen, ym. 2011.) Tästä voidaan todeta, että yli puolet oppilaista asennoituu käsityöhön positiivisesti.

Hilmolan ja Aution (2017) tutkimuksessa oppilaat pitivät käsityötä melko helppona oppiaineena. Suurin osa (84%) oppilaista (tytöt 83%, pojat 86%) vastasi myönteisesti kysyttäessä osaamisesta käsityön oppiaineesta. Tutkimuksessa selviää, että oppilaiden mielestä heidän ei ole ollut mahdotonta päästä hyviin tuloksiin käsityössä. Käsityö oli hyödyllinen oppiaine suurimman osan (tytöt 69 %, pojat 77 %) mielestä. Pojat olivat selvästi enemmän sitä mieltä, että tulisivat tulevaisuudessa tarvitsemaan käsityön tietoja ja taitoja. Oppiainetta pidettiin myös kiinnostavana oppilaiden keskuudessa, joskin poikien mielestä (tytöt 76 %, pojat 83 %) käsityö oli hieman kiinnostavampaa. Tästä huolimatta oppilaat kertoivat pitävänsä käsityön oppitunneista ja sanoivat opiskelevansa käsityötä mielellään. Tarkasteltuna vaihtelua sukupuolen mukaan, huomataan että poikien käsitys käsityön oppiaineen hyödyllisyydestä ja kiinnostavuudesta ovat myönteisempiä, kuin samanikäisillä tytöillä. Lisäksi tutkimuksessa on saatu selville, että painotettuun opetukseen osallistuneiden oppilaiden käsitykset olivat kaikilla asenneulottuvuuksilla selvästi muita myönteisempiä. Samansisältöiseen opetukseen osallistuneet oppilaat taas kokivat omat käsityksensä oppiaineesta huomattavasti negatiivisemmiksi, kuin muut. Erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä. (Hilmola & Autio 2017, 48) Näiden tutkimusten perusteella näyttäisi siltä, että oppilaat suhtautuvat taito- ja taideaineiden opiskeluun positiivisesti.

## 4 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Vuoden 2014 opetussuunnitelma, jossa käsityö määriteltiin monimateriaaliseksi, on otettu käyttöön yläkouluissa aloittavilla seitsemäsluokkalaisilla syksyllä 2017. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaiset asenteet oppilailla on käsityötä kohtaan nyt, kun sisältöjä on uudistettu. Tutkimuksessa kerätään tuore aineisto oppilailta jotka ovat olleet monimateriaalisessa käsityössä koko yläkouluaikansa ja analysoidaan heidän asenteitaan käsityötä kohtaan.

Hilmola ja Autio (2017) ovat tutkimuksessaan selvittäneet oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Heidän aineistonsa on kerätty aikana, jolloin vuoden 2014 opetussuunnitelma ei ollut voimassa. Heidän aineistonsa on kerätty yksittäisistä kouluista, jossa monimateriaalisuutta on toteutettu jo ennen sen astumista voimaan kaikissa kouluissa uuden opetussuunnitelman myötä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan nyt, kun se on tullut osaksi opetussuunnitelmaa ja kerätä tuore aineisto sitä varten.

Tutkimuskysymyksiä on kolme, jonka avulla aiheeseen lähdetään perehtymään.

1. Millaisia asenteita 7. ja 8. luokkalaisilla oppilailla on monimateriaalista käsityötä kohtaan?
2. Eroavatko 7. ja 8. luokkalaisten oppilaiden asenteet käsityötä kohtaan toisistaan?
3. Eroavatko tyttöjen ja poikien asenteet käsityötä kohtaan toisistaan?

## 5 Tutkimuksen toteuttaminen

### 5.1 Tutkimusote survey- tutkimus

Tämä tutkimus toteuttaa määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusotetta. Kasvatustieteellistä tutkimusta tehdään selvittääksemme asioita, esimerkiksi onko asuinpaikalla merkitystä koulumenestykseen, muuttaaksemme politiikkaa ja parantaaksemme käytäntöjämme (Newby 2014).

Tilastollisessa tutkimuksessa aineisto analysoidaan tilastollisia menetelmiä käyttäen. Yleisesti tutkimukset voidaan jakaa teoreettisiin ja empiirisiin tutkimuksiin. Teoreettinen tutkimus tehdään ilman ympäristöstä kerättyä dataa. Empiirinen tutkimus on erilaisten aistihavaintojen tai erilaisin mittalaittein saatujen mittaustulosten tutkimusta. (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen, 2018, 16.) Tässä valossa tämä tutkimus voidaan nähdä empiiristä tutkimuksena, sillä tässä kerätään aineisto mittalaitetta, eli kyselylomaketta käyttäen.

Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen erona voidaan yleistäen nähdä se, käsitelläänkö numerodataa (määrällinen) vai kirjallista dataa (laadullinen) (Creswell 2014, 3). Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on löytää yksittäistapausten pohjalta lainalaisuuksia ja yleistyksiä (Valli 2015). Kvantitatiivisella tutkimuksella pyritään vastaamaan esimerkiksi kysymyksiin: mikä?, missä?, kuinka usein?, kuinka paljon? ja millainen on asioiden riippuvuussuhde? (Nummenmaa, ym. 2018, 16). Määrälliselle tutkimukselle tyypillistä on teorioiden testaaminen, puolueettomuuden tavoittelu, vaihtoehtoisten selitysten kontrollointi sekä tulosten yleistettävyys ja tutkimuksen toistettavuus (Creswell 2014, 4). Tilastollisessa tutkimuksessa ilmiötä pyritään selittämään tilastollisten yleistysten avulla. Ennenkaikkea tarkoituksena on tiivistää tutkimusaineistossa olevaa tietoa helpommin ymmärrettävään muotoon. Tilastollisessa tutkimuksessa havaintoaineisto analysoidaan tilastollisia analyysimenetelmiä käyttäen. Erilaisten tilastollisten testien avulla arvioidaan, miten suuri mahdollisuus virhepäätelmiin on. Tästä huolimatta liian tarkka sitoutuminen eri paradigmoihin ei ole kovin tarkoituksenmukaista. (Tähtinen 2011, Laakkonen & Broberg 2011, 12, Creswell, 2014, 3)

Tämä tutkimus on poikkileikkaustutkimus, jonka tarkoituksena on tutkia yhtenä aikana tietyn asian eri puolia. Tyypillisin tällainen tutkimus on survey- eli

kyselylomaketutkimus, jonka aineisto kerätään valmiilla lomakkeilla (Nummenmaa, ym. 2018, 17). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia asenteita oppilaille on monimateriaalista käsityötä kohtaan. Tavoitteena on saada selville, miten oppilaat suhtautuvat monimateriaaliseen käsityöhön. Kun tarkoituksena on selvittää oppilaiden asenteita, voidaan aineistonkeruutyypinä käyttää kyselyä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009).

## 5.2 Otanta ja tutkimuksen eteneminen

Tutkimuksen otannassa on käytetty harkinnanvaraista otantaa. Opinnäytetöissä on tavallista käyttää tällaista otantaa, jossa tarkoituksella otetaan mukaan koulut, jotka ovat helpoimmin tavoitettavissa. (Soininen & Merisuo-Storm 2009) Tarkoituksena on ollut löytää kouluja, jotka ovat halukkaita lähtemään mukaan tähän tutkimukseen. Tutkimuksen toteuttamisessa lähdettiin liikkeelle mahdollisten tutkimuskoulujen etsinnällä. Tutkimuskouluja haettiin kolmesta kaupungista, mutta vain kahdesta rehtorit olivat halukkaita lähtemään mukaan tähän tutkimukseen. Tutkimusaineisto kerättiin syksyllä 2018.

Jos tutkimukseen osallistuu useampi koulu samalta paikkakunnalta, on tutkimuslupa ensin saatava yleensä ensin saatava kyseisen kunnan koulutuksesta vastaavalta taholta. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 128) Tässäkin tutkimuksessa ensin kysyttiin tutkimuslupa kaupungin sivistysjohtajalta. Sen saatua tutkimuslupa pyydettiin usean koulun rehtoreilta näistä kaupungeista, mihin oli saatu tutkimuslupa kaupungilta. (Liite 2). Koulut, joiden rehtorit vastasivat myöntävästi tutkimusluvan esittämiseen, valikoituivat mukaan tähän tutkimukseen. Lopulta näytteeseen saatiin neljä eri koulua, joista yhteensä 170 seitsemännen- ja kahdeksannen luokan oppilasta. Kaikista neljästä koulusta vastasivat seitsemäsluokkalaiset, kolmesta koulusta lisäksi myös kahdeksaluokkalaiset.

Seitsemännen luokan oppilaita mukaan tuli 127 ja kahdeksannen luokan oppilaita 42. Kahdeksaluokkalaisten pienempää määrää selittää myös se, että käsityö on kouluissa valinnaisaineena kahdeksannelta luokalta lähtien. Mukaan otettiin vain ne kahdeksannen luokan oppilaat, jotka opiskelivat käsityötä tällä hetkellä. Tähän päädyttiin, koska haluttiin oppilaille olevan ajankohtaisia ja tuoreita mielipiteitä ja asenteita käsityön opiskelusta. Jos mukaan olisi otettu kaikki kahdeksaluokkalaiset, ei



heistä iso osa olisi opiskellut käsityötä lainkaan kuluvana lukuvuotena, jolloin he olisivat joutuneet muistelemaan asenteitaan käsityön opiskelua kohtaan. Poikien ja tyttöjen määrä tutkimuksessa oli lähes yhtäläinen. Tyttöjä aineistossa oli 84 ja poikia 86. Tutkimuksesta jätettiin pois yhdeksannen luokan oppilaat, sillä he eivät ole opiskelleet käsityötä monimateriaalisena oppiaineena. Opetussuunnitelmamuutos tuli voimaan yläkoulussa syksyllä 2017, jolloin se otettiin portaittain käyttöön siten, että sitä alettiin käyttää seitsemännellä luokalla, seuraavana vuonna kahdeksannella luokalla ja vuonna 2019 yhdeksännellä luokalla. Tällä tavalla se tulee vuosi vuodelta käyttöön koko yläkoulussa. (Lahtinen & Lankinen 2018, 114) Nykyiset kahdeksannen luokan oppilaat olivat ensimmäisiä, joiden kanssa toteutettiin uutta opetussuunnitelmaa ja monimateriaalista käsityötä.

Yhteistyöstä sopimisen jälkeen alettiin toimeen aineistonkeruun suhteen. Koska kyseessä on alaikäiset, alle 18-vuotiaat vastaajat, lähtökohtana on että tutkimukseen tarvitaan huoltajien suostumus (Nieminen 2010, Soininen & Merisuo-Storm, 2009, 128, Kuula, 2011). Tässä tutkimuksessa huoltajille ilmoitettiin tehtävästä tutkimuksesta ja heillä oli mahdollisuus kieltää lapsensa osallistuminen tähän tutkimukseen. Käytännössä vanhempien informoiminen tehtiin siten, että rehtorit lähettivät minun kirjoittaman viestin vanhemmille wilma-järjestelmän, tai muun vastaavan kautta. (Liite 3) Yhdessä koulussa toimittiin siten, että vanhemmilla oli mahdollisuus laittaa minulle sähköpostia, jos eivät halua lapsensa osallistuvan tähän tutkimukseen, muissa kouluissa vanhemmilla oli mahdollisuus vastata viestiin samassa järjestelmässä (esim. Wilma) ja tällä tavalla kieltää lapsensa osallistuminen tähän tutkimukseen. Viesti oli järjestelmässä vähintään viikon jokaisessa koulussa ennen kyselylomakkeen teettämistä, että vanhemmilla oli varmasti aikaa nähdä viesti ja mahdollisesti vastata siihen.

Kun vanhempia oli informoitu tehtävästä tutkimuksesta, voitiin siirtyä kyselylomakkeen täyttämiseen oppilaiden kanssa. Lähetin rehtoreille linkin verkkokyselyyni linkkinä ja QR-koodina, jonka he saattoivat jakaa opettajille, jotka kyselyn teettivät tunneillaan. QR- koodi helpottaa ja nopeuttaa kyselyyn pääsemistä käytännössä. Linkki oli mukana varmuuden vuoksi, jos jollain laitteella qr-koodin lukeminen ei onnistu. Kyselylomakkeeseen vastaaminen onnistui sekä tabletilla, puhelimella että tietokoneella.

Tutkimuksen tekemiseen tarvitaan myös lapsen oma suostumus, sillä lapsillakin on perustuslaissa turvattu itsemääräämisoikeus (Nieminen 2010). Linkin ja qr-koodin

kanssa samassa yhteydessä lähetin opettajille viestin minulta oppilaille. (Liite 4) Siinä kerroin kuka olen ja miksi tällaista tutkimusta ollaan tekemässä. Siinä myös selitin lapsille, että heillä on mahdollisuus kieltäytyä ja olla tekemättä tätä kyselyä. Opettajat lukivat oppilaille tämän kirjeen ennen kyselylomakkeen täyttöä. Opettajille oli lisäksi omat kirjalliset ohjeet, miten kysely teetetään luokissa. Siinä muistutin heitä vanhempien suostumuksesta, kirjeen lukemisesta ja siitä, että jos joku ei halua osallistua tutkimukseen, häntä ei siihen pakoteta. (Liite 5)

### 5.3 Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä

Kysely on tehokas tapa, jonka etuina voidaan pitää sen mahdollisuutta kerätä laaja tutkimusaineisto (Hirsjärvi ym. 2009). Kyselyllä voidaan kerätä tietoa mm. asenteista arvoista, harrastuksista yms. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 130). Kyselymenetelmä on myös tehokas ja tuotettu aineisto on helppo analysoida tietokoneavusteisesti. Tulosten tulkinta saattaa joskus kuitenkin tuottaa ongelmia. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Verkkokyselyjen vahvuutena voidaan pitää visuaalisuutta, nopeutta ja taloudellisuutta. Ne voidaan rakentaa miellyttävän näköisiksi, ne on helppo toimittaa vastaajille ja vastaajien on helppo palauttaa verkkokyselyn vastaukset. Verkkokyselystä ei aiheudu ylimääräisiä kuluja vaikka välimatka tutkittavaan olisi isompikin. Lisäksi verkkokysely on valmiiksi sähköisessä muodossa, jolloin sitä ei tarvitse erikseen syöttää. Tässä poistuvat myös näppäilyvirheen mahdollisuus. (Valli 2015, Vehkalahti, 2014.)

Tämä tutkimus toteutettiin webropol-kyselylomakkeella, jossa on 15 väittämää (liite 1). Käytetty kyselylomake on sekoitettu versio avoimesta ja suljetusta kyselylomakkeesta. Suljetulla kyselyllä tarkoitetaan sitä, että lomakkeessa on valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaja voi valita itselleen sopivimman. Avoimissa kyselyissä taas on avoimia kysymyksiä ja niiden alla tila, mihin vastaaja voi vastata. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, Vehkalahti 2014.) Tässä kyselylomakkeessa on käytetty molempia kyselyn tyyppejä.

Tässä tutkimuksessa mittarina on käytetty Opetushallituksen kehrittelemää, valmista kyselylomaketta joka on johdettu Fenneman-Shermanin (1978) asennetestistä. Kyselylomake on ollut käytössä tässä muodossa vuodesta 2001 alkaen. Sitä on käytetty aiemminkin käsityön asenteiden mittaamiseen, ja lisäksi se on muokattavissa käytettäväksi asenteiden mittaamiseen missä tahansa oppiaineessa. Aiemmin sen avulla

on tehnyt kartoituksia opetushallitus ja myöhemmin kansallinen opetuksen arviointikeskus Karvi. (Autio & Hilmola 2017, 45.) Väittämien avulla kartoitetaan oppilaiden asennetta käsityötä kohtaan. Kyselylomakkeessa (liite 1) asenne koostuu kolmesta eri kategoriasta, joita ovat käsitys oppiaineesta **osaamisesta** (väittämät: 1,3,10,11,12), käsitys oppiaineen **hyödyllisyydestä** (väittämät: 2,7,9,13,15), sekä käsitys oppiaineen **kiinnostavuudesta** (väittämät: 4,5,6,8,14). Näiden avulla saadaan kokonaiskäsitys oppilaiden asenteesta käsityötä kohtaan.

Tämä kyselylomake on likert-asteikollinen. Likert-asteikko oli viisiportainen, joka sijoittuu 1 - 5 välille. Likert –asteikollinen mielipidemittari on aina järjestys- eli ordinaaliasteikollinen (Valli 2015). Asenneväittämissä pisteytys tehdään siten, että positiivinen vastausvaihtoehto saa suuremman pistemäärän ja negatiivinen pienemmän pistemäärän (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 133). Vastausvaihtoehdot kyselyssä olivat ”täysin eri mieltä”, ”jonkin verran eri mieltä”, ”olen epävarma kannastani”, ”jonkin verran samaa mieltä” ja ”täysin samaa mieltä”.

Monivalintakysymysten lisäksi kyselyssä on yksi avoin tutkijan itse lisäämä kysymys, missä oppilaat saavat kertoa omin sanoin, mitä mieltä he ovat käsityöstä. Monivalintakysymysten käsittely on helppoa tilasto-ohjelman avulla, mutta ne pakottavat vastaajan valitsemaan valmiiksi tuotetuista vaihtoehdoista. Avoimessa kysymyksessä vastaaja voi sanoa, mitä mieltä todella on asiasta, mutta vaarana on, että kysymykseen saadaan hyvin kirjavia vastauksia. (Hirsjärvi, ym. 2009, 200; Soininen & Merisuo-Storm 2009, 130.) Avovastauksien avulla tutkimukseen voidaan saada tärkeää tietoa, joka muuten voisi jäädä kokonaan saamatta (Vehkalahti 2014).

#### 5.4 Aineiston analyysi

Aineisto tuotiin suoraan webropol -alustalta SPSS –ohjelmaan ja analysoitiin SPSS-ohjelmistossa. Alkuperäinen likert-asteikko oli välillä 1-5. Analyysia varten se muutettiin -2 – 2 välille, jolloin negatiiviset väittämät saivat negatiivisia arvoja ja positiiviset positiivisia arvoja. Esimerkiksi vanha arvo 1 tuli nyt arvoksi -2, vanha arvo 2 muuttui -1 jne. Tällöin tulosten tulkinta helpottuu. Uudessa asteikossa myös vastausvaihtoehto ”kantani on epävarma” sijoittuu arvolle 0, jolloin se ei vääristä tuloksia. Koska negatiiviset arvot saattavat tuottaa ongelmia summamuuttujaa luodessa, tehtiin testejä myös summamuuttujilla, jotka oli luotu alkuperäisen asteikon (1-5) mukaisista väittämistä. Testeistä saatiin täysin samanlaiset tulokset, kuin muutetuilla

arvoilla tehdyistä testeistä, jolloin voidaan olla varmoja, että negatiiviset arvot summamuuttujassa eivät vääristä tuloksia.

Seuraavaksi käänsin negatiivisten väittämien 3, 4, 9 ja 11 arvot siten, että ne näyttäytyvät analyysissä positiivisina samaan tapaan kuin muutkin. Kääntämisen jälkeen voi ajatella seuraavien väittämien olevan esimerkiksi tällaisia: 3: minun on mahdollista päästä hyviin tuloksiin käsityössä, 4: Käsityö ei ole ikävystyttävä oppiaine, 9: tarvitsen tulevaisuudessa sitä, mitä käsityössä on tähän mennessä opiskeltu, 11: monet asiat eivät ole olleet käsityön tunneilla vaikeita. Tämä helpottaa tulosten tulkintaa eikä negatiiviset väittämät väärennä analyysiä. Myös Hilmola ja Autio (2017) ovat tutkimuksensa analyysissä kääntäneet nämä väittämät positiivisiksi.

Mittarin eri osioista luotiin summamuuttujat. Näitä osioita olivat ”osaaminen”, ”hyödyllisyys” ja ”kiinnostavuus”. **Osaamista** kuvasivat kyselylomakkeessa kysymykset 1: Käsityö on helppo oppiaine, 3: minun on mahdotonta päästä hyviin tuloksiin käsityössä, 10: mielestäni olen ollut hyvä tässä oppiaineessa, 11: monet asiat ovat olleet käsityön tunneilla vaikeita ja 12: pystyn selviytymään vaikeista tehtävistä käsityössä. Toinen väittämäkategoria mittasi oppiaineen **hyödyllisyyttä**. Kategoriaan kuuluivat väittämät 2: tulevissa opinnoissani tarvitsen käsityön tietoja ja taitoja, 7: käsityön tiedot ja taidot ovat arjessa tarpeen, 9: en tarvitse tulevaisuudessa juurikaan sitä, mitä käsityössä on tähän mennessä opiskeltu, 13: uskon tarvitsevani työelämässä käsityön tietoja ja taitoja ja 15: mielestäni käsityön osaaminen on tärkeää. Kolmas kysymyskategoria käsittelee käsityön oppiaineen **kiinnostavuutta**. Tähän kategoriaan kuuluivat väittämät 4: käsityö on ikävystyttävä oppiaine, 5: pidän käsityön oppitunneista, 6: käsityö on yksi lempiaineistani, 8: meillä on yleensä käsityön oppitunneilla kiinnostavia tehtäviä, 14: olen opiskellut mielelläni käsityötä.

Kustakin kysymyskategoriasta luotiin summamuuttujat, joiden avulla päästiin tarkastelemaan oppilaiden asenteita näillä ulottuvuuksilla. Aineiston kuvailuun sopii erilaiset frekvenssi- ja prosenttiesitykset, sekä keskiarvo- eli sijainnin tunnusluvutkin (Tähtinen, ym. 2011, 59). Aineiston normaaliuden selvittämiseen käytettiin siihen tarkoitukseen kehitettyjä testejä, Kolmogorovin-Smirnovin ja Shapiron-Wilkesin testejä. Näissä todettiin aineiston olevan normaalisti jakautunut ( $\text{sig} = 0,000$ ), jolloin parametrusten testien käyttäminen analysoinnissa on mahdollista.

SPSS:n avulla laskettiin keskiarvot ja keskihajonnat summamuuttujille. Keskiarvojen käyttäminen on perusteltua, sillä aineisto noudattaa normaalijakaumaa. Jos aineisto ei noudata normaalijakaumaa, keskiarvojen käyttö ei ole mielekäästä. (Valli 2018.) Kyselylomakkeen pisteytys oli välillä -2 – 2. Tämän takia keskiarvoja on tulkittu siten, että jos arvo on yli nollan, asenne on positiivinen, ja jos keskiarvo on alle nollan, asenne on negatiivinen (Hirsjärvi ym. 2009). Vastausprosenttimäärät saatiin laskemalla mekaanisesti yhteen summamuuttujan vastausprosentit, jotka olivat summamuuttujan frekvenssitaulukon arvoissa yli nollan ja alle nollan. Positiivisia vastaajia olivat he, joiden vastaukset olivat yli nollan, ja negatiivisia vastaajia he, joiden arvot summamuuttujan frekvenssitaulukossa olivat alle nollan. Pylväsdiagrammit on luotu spss:n grafiikka työkalulla havainnollistamaan saatuja tuloksia. Kuviot 1-3 ovat yksinkertaisia pylväsdiagrammeja. Kuviot 4-5 ovat klusteroituja pylväsdiagrammeja, johon on mahdollista saada useampia selittäviä muuttujia.

Tutkimuskysymyksissä 2 ja 3 tarkoitus on tarkastella kahden ryhmän välisiä eroja. Vallin (2018) mukaan tämän voidaan tehdä joko parametrisillä testeillä, jolloin aineiston tulee olla normaalisti jakautunut. Aineisto voidaan myös analysoida parametrittömällä testeillä, jos aineisto ei ole normaalisti jakautunut. Tällaisille testeille yhteistä on p-arvon laskeminen, eli tilastollinen merkitsevyytestaus. Näillä testeillä pyritään selvittämään onko sattumalla vaikutusta saatuihin tutkimustuloksiin. Yleisesti hyväksytty p:n tulos on  $p < 0.05$ , joka tarkoittaa, että virheen mahdollisuus tuloksissa on 5%. (Valli 2018.)

Ryhmävertailut kysymyksissä kaksi ja kolme tehtiin itsenäisten muuttujien T-testillä. T-testiä käytetään kahden riippumattoman ryhmän vertailemiseen. Sitä voidaan käyttää, mikäli vertailtavia ryhmiä on kaksi ja normaalijakaumaoletukset ovat voimassa. (Tähtinen, ym. 2011, 91). T- testin tarkoituksena on valmistaa, että havaittu tulos ei ole vain sattuman aikaansaamaa. Testissä testataan onko molempien ryhmien keskiarvot yhtä suuret. Tutkimuskysymyksessä kaksi verrattiin t-testillä seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisia asenneulottuvuuksien osaaminen, hyödyllisyys ja kiinnostavuus suhteen. Kolmannessa tutkimuskysymyksessä tyttöjen ja poikien eroa verrattiin t-testiä hyväksikäyttäen samojen ulottuvuuksien suhteen. T-testissä saatiin vertailtua ryhmien välisiä keskiarvoja toisiinsa, ja se antaa myös p-arvot, joiden avulla voidaan tarkastella, onko ryhmien välillä tilastollisesti merkitseviä eroja. T- testin lisäksi aineisto

analysoitiin myös parametrittomalla Mann-Whitney U-testillä varmistamaan analyysin oikeellisuutta, vaikka aineisto olisi testauksesta huolimatta hieman vino.

Positiiviset ja negatiiviset vastausprosentit saatiin tutkimuskysymyksissä kaksi ja kolme ristiintaulukoinnin avulla, josta mekaanisesti yhteen laskien saatiin tulos, kuinka monta prosenttia oli vastannut kysymyksiin positiivisesti ja kuinka monta negatiivisesti. Positiivisesti vastanneisiin laskettiin kaikki, joiden vastaukset olivat ylittäneet nollan ristiintaulukoinnissa. Negatiivisiksi laskettiin kaikki joiden arvo oli alle nollan. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan tarkemmin tulkita seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten tai tyttöjen ja poikien asenteita erikseen eri asenneulottuvuuksilla. Pelkät frekvenssitaulukot eivät anna tällaista tietoa. (ks. esim. Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2018.)

Avoimen kysymyksen vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Vastaukset käytiin läpi useaan otteeseen ja pyrittiin perehtymään niiden sanomaan. Vastauksia lukiessa niistä alkoi löytyä samankaltaisuuksia, jolloin yhdistelin samanlaisia vastauksia yhteisiksi kokonaisuuksiksi. Vastauksia tutkiessani löytyi lopulta sopivat kategoriat. Vastaukset jaettiin perustelujen perusteella positiivisiin, neutraaleihin ja negatiivisiin vastaajiin. Näiden alle tuli vielä ryhmät, jotka koostin perustelujen perusteella. Positiivisiin vastaajiin kuuluivat kaikki ne vastaajat, jotka olivat perusteluissaan osoittaneet vain positiivista näkemystä käsityötä kohtaan. Neutraaleihin vastaajiin kuuluivat ne henkilöt, jotka eivät olleet varmoja kannastaan. Lisäksi neutraaleihin laitettiin myös vastaukset, jotka olivat vastanneet jotain positiivista ja jotain negatiivista. Näiden kohdalla ryhmän nimi on hieman harhaanjohtava, mutta heidät jaoteltiin tähän keskivaiheen ryhmään, sillä he eivät olleet erityisen positiivisia vastauksessaan, mutta eivät myöskään erityisen negatiivisia. Negatiivisiin vastaajiin kuuluivat he, jotka olivat osoittaneet perusteluissaan, että eivät pidä käsityöstä. Omaksi ryhmäkseen näistä erillään oli vielä muutama vastaus, jotka olivat kommentoineet monimateriaalista käsityötä vastauksessaan, vaikka sitä ei erityisesti kysytty. Heiltä saatiin hyvää tietoa juuri monimateriaalisuuteen liittyen.

## 5.5 Luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelua

### **Eettistä pohdintaa**

Tämän tutkimuksen aihe on valittu uuden tiedon saamiseksi. Aihe on uusi ja ajankohtainen, eikä sitä ole tutkittu paljon aiemmin, joten sitä on syytä tutkia tässä tutkimuksessa. Tutkimuksen aineistonkeruussa on otettu huomioon tutkimuksen tekemisen eettiset normit. Tutkimuksen aineistonkeruussa vahvasti mukana olleita arvoja ovat olleet vastaamisen helppous ja nopeus vastaajille, sekä mukaan lähteneille kouluille. Aineistonkeruu haluttiin toteuttaa siten, että se veisi oppitunneilta mahdollisimman vähän aikaa ja se aineistonkeruun järjestäminen olisi tutkimuksen mukaan lähteneille kouluille mahdollisimman helppoa. Aineistonkeruussa on oltu täysin rehellisiä ja se on selostettu tarkasti tässä tutkimusraportissa (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 24 – 25).

Ihmistieteessä eettiset normit ovat yleensä johdettu lääketieteestä. Ne ovat hyötyperiaate, vahingon välttämisen periaate, autonomian kunnioituksen periaate ja oikeudenmukaisuuden periaate. Tähän liittyy ns. hyöty-haitta peruste. Tutkimuksen olisi tuotettava yleisesti suurempaa hyötyä, suhteutettuna tutkittaviin kohdistuneisiin riskeihin. (Kuula 2011.) Tässä tutkimuksessa hyöty-haitta periaate on hyvällä tasolla. Tutkimuksesta ei aiheudu tutkittaville fyysistä tai psyykkistä haittaa. Tutkimuksessa ei kysytä asioita, jotka voisi ajatella hyvin yksityisiksi tai henkilökohtaisiksi. Hyötynä saadaan kuitenkin hyödyllistä tietoa oppilaiden asennoitumisesta monimateriaalista käsityötä kohtaan.

Tieteellisiin normeihin sisältyy tutkittavia koskevien tietojen turvaaminen ja yksityisyys. (Kuula 2011). Tutkimus on toteutettu webropolin nettilinkkikyselynä, joka antaa automaattisesti anonymiteetin vastaajille, mikäli itse lomakkeessa ei kerätä henkilötietoja. Vastaajan henkilöllisyyttä on mahdotonta jäljittää jälkeenpäin. Tässä tutkimuksessa ei ole kerätty oppilaiden henkilökohtaisia tietoja, kuten nimiä, osoitteita tai koulua, jossa he opiskelevat. Tutkimusaineistosta ei ole mahdollista selvittää vastaajan henkilöllisyyttä, tai sitä missä koulussa hän opiskelee.

Eettisesti kestävään tutkimustapaan kuuluu ihmisarvon kunnioittaminen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tekemisessä turvataan vastaajien itsemääräämisoikeus ja vahingoittumattomuus. (Kuula 2011.) Lisäksi lapsia tutkittaessa on huomiotava lapsen erityisasema, jolloin lähtökohtaisesti tutkimuksen aineiston keräämiseen lapsilta

tarvitaan huoltajan lupa (Kuula, 2011; Nieminen 2010; Soininen & Merisuo-Storm, 2009). Kansainvälisesti on hieman erilaisia käytäntöjä siitä, minkä ikäinen lapsi voi itse päättää omasta osallistumisestaan tutkimukseen. Suomessa on nojaututtu lastensuojelulakiin, sekä tutkimuksen tekemisen eettisiin ehtoihin. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ehdoissa todetaan myös, että kouluissa ja päiväkodeissa voidaan tehdä tutkimusta myös ilman huoltajan suostumusta tai informointia. Tällaisissa tapauksissa tarvitaan kuitenkin eettinen ennakoarviointi. Lopullisen päätöksen osallistumisesta tekee lapsi itse. (Kuula 2011.) Lasten ja nuorten tutkimisen erityisasema on otettu huomioon tässä tutkimuksessa. Huoltajia on informoitu tämän tutkimuksen tekemisestä ennen aineistonkeruuta ja heillä on ollut mahdollisuus kieltää lapsensa osallistuminen tähän tutkimukseen. Varsinaista lupaa jokaiselta vanhemmalta ei siis kerätty erikseen, vaan huoltajilla oli mahdollisuus kieltää lapsensa osallistuminen informoinnin jälkeen.

Huoltajien informoinnin lisäksi oppilailla on ollut mahdollisuus itse päättää osallistumisestaan tähän tutkimukseen. Oppilaille on aineistonkeruuvaiheessa selvitetty tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus, miksi tällaista tutkimusta tehdään (ks. liite 4). Oppilaat ovat saaneet näiden selvittämisen jälkeen itse päättää, haluavatko osallistua tämän tutkimuksen tekemiseen. Jos joku ei ole halunnut osallistua, hänen päätöstään on kunnioitettu.

Eettisen huolenaiheen aiheuttaa kuitenkin huoltajien informoinnin tapa. Viesti vanhemmille lähetettiin koulujen sisäisten verkkopalvelujen, esimerkiksi Wilman, kautta. Vaikka viestin annettiin olla palvelussa vähintään viikon, usein enemmänkin ennen varsinaisen kyselyn suorittamista, ei voida olla varmoja onko jokainen vanhempi nähnyt tämän viestin. Varmempi tapa olisi ollut kerätä jokaiselta vanhemmalta suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Tällöin oltaisiin voitu olla varmoja, että jokainen vanhempi on tietoinen tutkimuksesta. Tutkimuksessa ei kuitenkaan kerätty erityisen henkilökohtaisia tai arkaluontoisia tietoja. Lisäksi tutkittavat lapset ovat olleet melko vanhoja, 13-15 -vuotiaita ja heiltä on itseltään pyydetty tutkimuslupa. Tästä syystä voidaan ajatella tutkimuksen aineistonkeruun olevan eettisesti kestäväällä pohjalla.



## Kyselylomakkeen luotettavuus

Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa sitä, miten hyvin tämä tutkimus olisi toistettavissa. Mittarissa se tarkoittaa mittarin kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi ym. 2009, Vehkalahti 2014, 41 Nummenmaa, ym. 2018, 41.) Cronbahin alfa-arvoa käytetään mittarin sisäisen yhtenäisyyden mittarina ja näin myös reliabeliteetin mittaamisessa. Korkea arvo kertoo siitä, että mittarin eri osioit mittaavat samaa asiaa. (Metsämuuronen 2006, 443) Cronbachin alfa, oli tässä tutkimuksessa 0,919. Mitä isompi lukema on, sitä luotettavampaa tietoa kyselylomake antaa. Tässä tapauksessa lukema on niin korkea, että mittarin voidaan katsoa antavan luotettavaa tietoa. Osaamisesta, hyödyllisyydestä ja kiinnostavuudesta luotujen summamuuttujien väittämäkohtaiset cronbachin alfa arvot olivat myös hyvällä tasolla. Osaamisen arvo oli 0,777, hyödyllisyyden 0,842 ja kiinnostavuuden 0,913. Kyselyn luotettavuus on ollut hyvällä tasolla myös muissa tutkimuksissa, missä sitä on käytetty hyväksi aineiston keräämisessä. Hilmolan ja Aution (2017) tekemässä tutkimuksessa cronbachin alfan arvo oli sama kuin tässä tutkimuksessa (0,919). Myös muissa tällä kyselylomakkeella tehdyissä tutkimuksissa alfan arvo on ollut yleisesti yli 0,900 ja väittämäkohtaisetkin arvot ovat vaihdelleet 0,770-0,900 välillä. (Autio & Hilmola 2017.) Näinollen kyselylomakkeen reliabiliteetin voidaan katsoa olevan hyvällä tasolla.

Validius tarkoittaa mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä sen oli tarkoituskin mitata (Hirsjärvi, ym. 2009; Nummenmaa, ym. 2018; 20, Vehkalahti 2014, 41). Mittarin validius voidaan nähdä olevan hyvällä tasolla, sillä mittari on tehty juuri tähän tarkoitukseen, oppilaiden asenteiden mittaamiseen eri oppiaineissa. Mittaria on käytetty eri oppiaineiden kohdalla hieman muokattuina versioina jo vuosien ajan, joten sen voidaan nähdä mittaavan sitä mitä on tarkoituskin mitata. Mittari mittaa oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan, sillä käsityö, jota he opiskelevat on tällä hetkellä monimateriaalista. Ongelmaksi voi muodostua vain se, jos oppilaat ovat ymmärtäneet käsityön tarkoittavan vain toista osaa käsityöstä, tekstiiliä, tai teknistä käsityötä. Jos tilanne kouluilla on esimerkiksi sellainen, että syksyllä on käsitelty toisen osa-alueen sisältöjä ja keväällä toisen osa-alueen sisältöjä, voi olla että oppilaat eivät ymmärrä ajatella asiaa vielä molempien osa-alueiden kannalta. Tämä riski on pyritty minimoimaan selittämällä oppilaille mitä monimateriaalinen käsityö tarkoittaa. Tämä tehtiin minun viestissäni oppilaille, jonka opettajat lukivat luokissa ennen kyselylomakkeen täyttämistä (liite 4).

Avoin kysymys on testattu koekäyttäjillä, ja siitä on saatu hyviä tuloksia. Mittarin luotettavuutta se kuitenkin vähän laskee, sillä ei voida olla varmoja ymmärsivätkö kaikki oppilaat kysymyksen samalla tavalla.

## 6 Tutkimuksen tulokset

### 6.1 Seitsemäs- ja kahdeksaslukulaisten oppilaiden asenteet käsityötä kohtaan

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä perehdytään seitsemäs- ja kahdeksaslukulaisten oppilaiden asenteisiin käsityötä kohtaan. Asenteisiin perehdytään kyselylomakkeen kolmen eri osion avulla, jotka olivat näkemykset käsityössä osaamisesta, käityön hyödyllisyydestä, sekä käsityön kiinnostavuudesta.

#### Osaaminen käsityössä

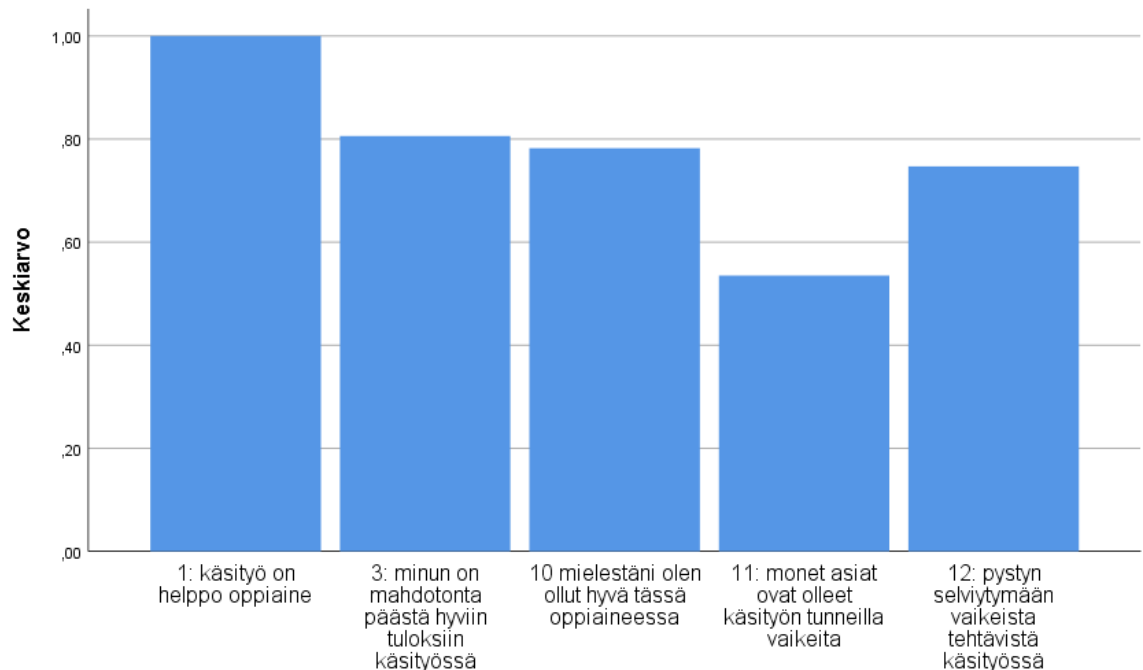
Oppilaiden suhtautuminen osaamiseensa käsityössä näyttää olevan positiivista. Taulukossa 1 on esitelty osaaminen-summamuuttujan väittämäkohtaiset tunnusluvut. Osaaminen summamuuttujan reliabiliteettia mittaava cronbachin alfan arvo oli 0,777, mikä tarkoittaa että reliabiliteetti on hyvällä tasolla. Siitä havaitaan, että keskiarvo on positiivinen joka väittämässä. Lisäksi kaikissa väittämässä eniten on vastattu positiiviseen vastausvaihtoehtoon. Tunnuslukuista voidaan päätellä, että oppilaiden asenne osaamiseensa käsityössä oli positiivinen.

TAULUKKO 1, väittämäkohtaiset tunnusluvut osaaminen-summuuttujassa.

	1: käsityö on helppo oppiaine	3: minun on mahdotonta päästä hyviin tuloksiin käsityössä*	10: mielestäni olen ollut hyvä tässä oppiaineessa	11: monet asiat ovat olleet käsityön tunneilla vaikeita *	12: pystyn selviytymään vaikeista tehtävistä käsityössä
N	170	170	170	170	170
Poissa	0	0	0	0	0
Keskiarvo	1,00	,81	,78	,54	,75
Mediaani	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Moodi	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Keskihajonta	,916	1,18	1,04	1,19	1,04
Minimi	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Maksimi	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

\*Väittämä käännetty positiiviseksi

Osaamisen summamuuttujan keskiarvo on 0,774, mikä tarkoittaa että oppilaiden asenne osaamisestaan käsityössä on positiivinen. Keskihajonta oli 0,785, eli oppilailla oli jonkin verran eriäviä mielipiteitä osaamisestaan. Vastaajista suurin osa (83,5%) oli vastannut väittämiin siten, että summamuuttujan keskiarvo oli ylittänyt 0, jolloin asenne on positiivinen. Vastaavasti vain muutamat (10,8%) oli vastannut osaamista koskeviin väittämiin negatiivisesti. Epävarmoja vastaajista ei ollut kovinkaan moni (5,9%).



KUVIO 1, Osaaminen-summamuuttujan väittämäkohtaiset keskiarvot

Kuviosta 1 (kuvio 1) on esitelty osaamisulottuvuuden väittämät ja niihin saadut vastaukset keskiarvoina. Kysymyksessä 1 suurin osa oppilaista pitää käsityötä helppona oppiaineena (84,1%). Negatiivisiin vastausvaihtoehtoihin oli päätynyt vain pieni osa (9,5%) vastaajista.

Väittämät 3 ja 10 käsittelevät omaa kokemusta käsityössä pärjäämisestä. Keskiarvot ovat tässäkin korkeita, joten oppilaat ovat sitä mieltä, että he ovat hyviä käsityössä (71,1%) ja heillä on mahdollisuuksia saada hyviä arvosanoja käsityöstä (64,4%). Huonoksi itseään käsityössä ei kokenut kovinkaan moni vastaajista (16,5%). Epäileviä omista mahdollisuuksistaan hyviin arvoisanoihin oli 11,2% vastaajista. Vain selvä vähemmistö oppilaista oli siis sitä mieltä, ettei käsityössä pärjääminen ollut hänelle mahdollista. Väittämät 11 ja 12 käsittelevät käsityön tuntien tehtävistä selviytymistä. Keskiarvojen perusteella (kuvio 1) osa oppilaista kokee tehtävät käsityötunneilla vaikeiksi, mutta kokevat silti pystyvänsä selviytymään niistä. Vastaajista reilusti yli

puolet ei pidä tehtäviä käsityöntunneilla vaikeina (61,2%). Sen sijaan 22,4% pitää tehtäviä haasteellisina. Lisäksi vielä suurempi osa (66,5%) vastaajista uskoo selviytyvänsä vaikeistakin haasteista tunneilla, mutta pieni osa (11,7%) ei usko mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeista tehtävistä käsityössä.

## Käsityön hyödyllisyys

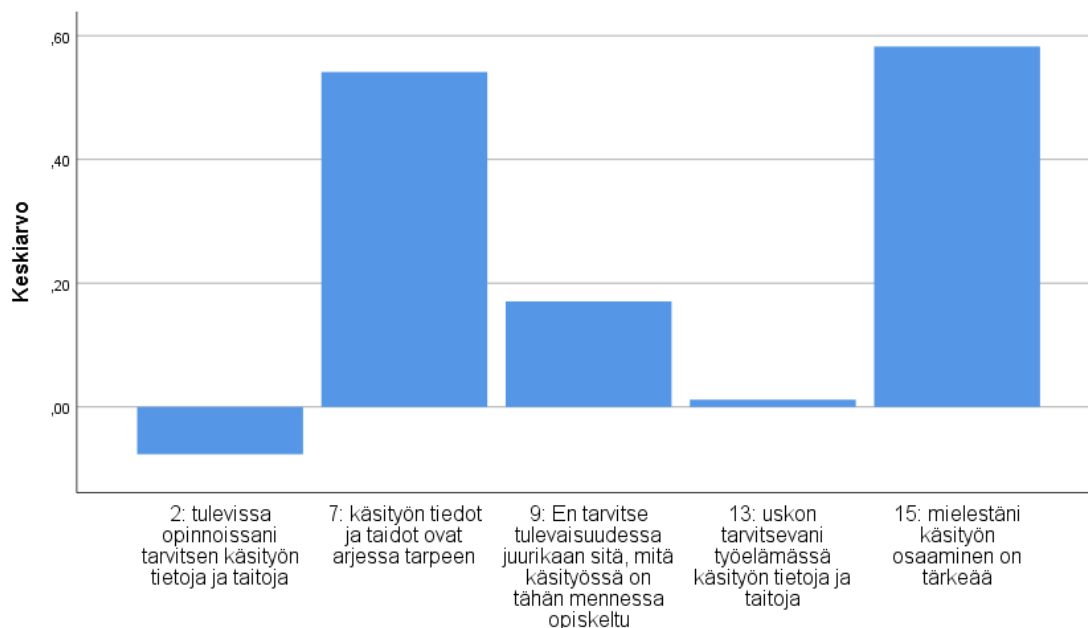
Käsityön hyödyllisyys koettiin tuloksissa hieman muita alueita negatiivisemmin. Taulukossa 2 on esitettyä hyödyllisyys-summamuuttujan tunnusluvut. Hyödyllisyys summamuuttujan reliabiliteetin arvo cronbachin alfan mukaan oli 0,842, jolloin sen voidaan katsoa olevan hyvällä tasolla. Väittämistä voidaan päätellä, että oppilaat ovat olleet epävarmoja vastatessaan näihin väittämiin. Monissa väittämissä eniten on vastattu ”kantani on epävarma”, joka sai arvon 0. Myös keskihajonnat ovat suuria, joten oppilaat ovat olleet hyvin erimielisiä vastatessaan väittämiin.

TAULUKKO 2, Hyödyllisyys-summamuuttujan väittämäkohtaiset tunnusluvut

	2: tulevissa opinnoissani tarvitsen käsityön tietoja ja taitoja	7: käsityön tiedot ja taidot ovat arjessa tarpeen	9: En tarvitse tulevaisuudessa juurikaan sitä, mitä käsityössä on tähän mennessä opiskeltu*	13: uskon tarvitsevani työelämässä käsityön tietoja ja taitoja	15: mielestäni käsityön osaaminen on tärkeää
N	170	170	170	170	170
Poissa	0	0	0	0	0
Keskiarvo	-,077	,54	,17	,01	,58
Mediaani	,00	1,00	,00	,00	1,00
Moodi	,00	1,00	,00	,00	1,00
Keskihajonta	1,07	1,06	1,19	1,21	1,14
Minimi	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Maksimi	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

Hyödyllisyys summamuuttujan keskiarvo on 0,246, jolloin oppilaiden käsitys käsityön hyödyllisyydestä on positiivinen. Tässä hajonta oli 0,891, joka on melko iso. Yli puolet vastaajista (60,6%) antoi kuitenkin positiivisen vastauksen summamuuttujan väittämiin.

Negatiivisia vastauksista oli vajaalla kolmanneksella (29%). Huomattavaa on, epävarmoja vastauksia oli tässä kategoriassa muita kategorioita enemmän, jopa 10,6%.



KUVIO 2, Hyödyllisyys-summamuuttujan väittämien keskiarvot

Kuviossa 2 esitetään hyödyllisyys-summamuuttujan väittämät ja niihin saadut vastaukset keskiarvoina. Eri väittämien keskiarvot ovat vaihdelleet hyvin paljon. Huomattavaa hyödyllisyys kategorian eri väittämiä tarkastellessa on, että monet oppilaista ovat olleet epävarmoja vastatessaan tämän kategorian kysymyksiin. Monien väittämien kohdalla prosentit ovat suuria väittämän ”kantani on epävarma”-kohdalla.

Kuviosta 2 voimme päätellä, että oppilaiden mielestä käsitöiden osaaminen on elämässä tarpeellista, sillä väittämissä 7 ja 15 keskiarvot ovat melko korkeita. Arjessa tarpeelliseksi käsityön tiedot ja taidot koki reilu puolet (59,4%) vastaajista. Käsityön osaamisen tärkeäksi koki lähes sama määrä vastaajista (58,8%). Epävarmoja vastaajia oli näissäkin väittämissä melko paljon, 21,4% molemmissa väittämissä.

Oppilaat eivät ole varmoja siitä, tarvitsevatko käsityön taitoja tulevaisuudessa. Väittämissä 2, 9, ja 13, jotka käsittelevät käsityön hyödyllisyyttä tulevaisuudessa, keskiarvot ovat matalia ja monet oppilaat ovat epävarmoja kannastaan. Tulevissa opinnoissaan käsityön taitoja kertoi tarvitsevansa vain vajaa kolmannes (28,8%). Lähes sama määrä oli sitä mieltä ettei tule tarvitsemaan käsityön taitoja tulevissa opinnoissaan (29,4%). Epävarmoja sen sijaan oli selvästi enemmän. Jopa vajaa puolet oppilaista ei

ollut varmoja siitä, tuleeko tarvitsemaan käsityön taitoja opinnoissaan (41,8%). Tulevaisuudessa yleensä (väittämä 9) käsityön tietoja uskoi tarvitsevänsä vajaa puolet oppilaista (41,2%), mutta vajaa kolmasosa (28,8%) uskoi, että ei tarvitse käsityön tietoja tulevaisuudessa. Epävarmoja tästä vastauksesta oli kolmannes (30%). Viimeisessä tätä aihetta käsittelevässä väittämässä käsiteltiin käsityön tietojen ja taitojen tarvisemista tulevaisuuden työelämässä. Tärkeänä sitä piti kolmasosa vastaajista (32,9%) ja ei niin tärkeänä hieman pienempi osa oppilaista (30%). Kannastaan epävarmoja tässä kysymyksessä oli eniten (37,1%).

### Käsityön kiinnostavuus

Kiinnostuneisuus käsityötä kohtaan oli yleisesti positiivista. Taulukossa 3 on koottuna kiinnostavuus- summamuuttujan tunnusluvut, joista voidaan tulkita, että suurin osa oppilaista oli vastannut positiivisesti tämän summamuuttujan väittämiin. Kiinnostuneisuus-summamuuttujan reliabiliteetin arvo cronbachin alfassa oli 0,913, jolloin sen voidaan katsoa olevan hyvällä tasolla.

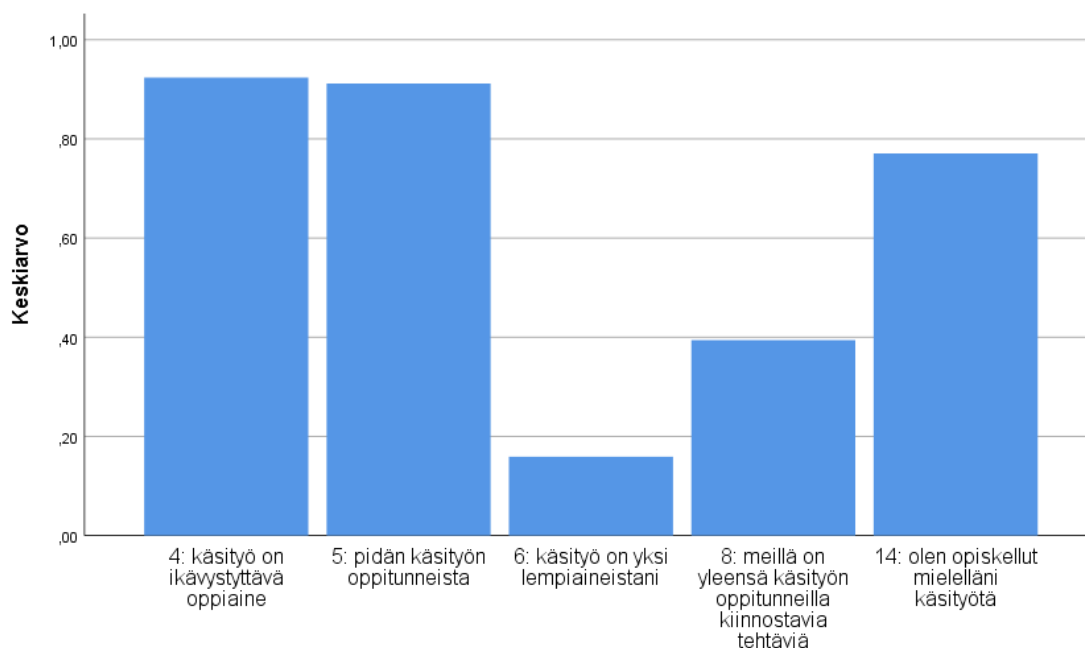
TAULUKKO 3, kiinnostavuus-summamuuttujan väittämäkohtaiset tunnusluvut

	4: käsityö on ikävystyttävä oppiaine*	5: pidän käsityön oppitunneista	6: käsityö on yksi lempiaineistani	8: meillä on yleensä käsityön oppitunneilla kiinnostavia tehtäviä	14: olen opiskellut mielelläni käsityötä
N	170	170	170	170	170
Poissa	0	0	0	0	0
Keskiarvo	,92	,91	,16	,39	,77
Mediaani	1,00	1,00	,00	1,00	1,00
Moodi	2,00	2,00	1,00	1,00	2,00
Keskihajonta	1,28	1,22	1,43	1,23	1,21
Minimi	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Maximi	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

\*Väittämä on käännetty positiiviseksi.

Kiinnostavuus summamuuttujan keskiarvo oli 0,6318, jolloin oppilaiden kiinnostus käsityötä kohtaan oli positiivinen. Keskihajonta oli tässä suurin 1,10. Oppilailla oli siis paljon toisistaan poikkeavia vastauksia. Reilusti yli puolet kuitenkin vastasivat

positiivisesti (67,7%) kiinnostusta käsitteleviin väittämiin. Toisaalta negatiivistenkin vastausten määrä oli kohtalainen (28,4%) Epävarmaksi kantaansa ei kokenut kovinkaan moni tällä alueella. (4,1%)



KUVIO 3, kiinnostavuus-summamuuttujan väittämäkohtaiset keskiarvot.

Kuviossa 3 esitetään kiinnostuneisuus-summamuuttujan väittämät ja niihin saadut vastaukset keskiarvoina.

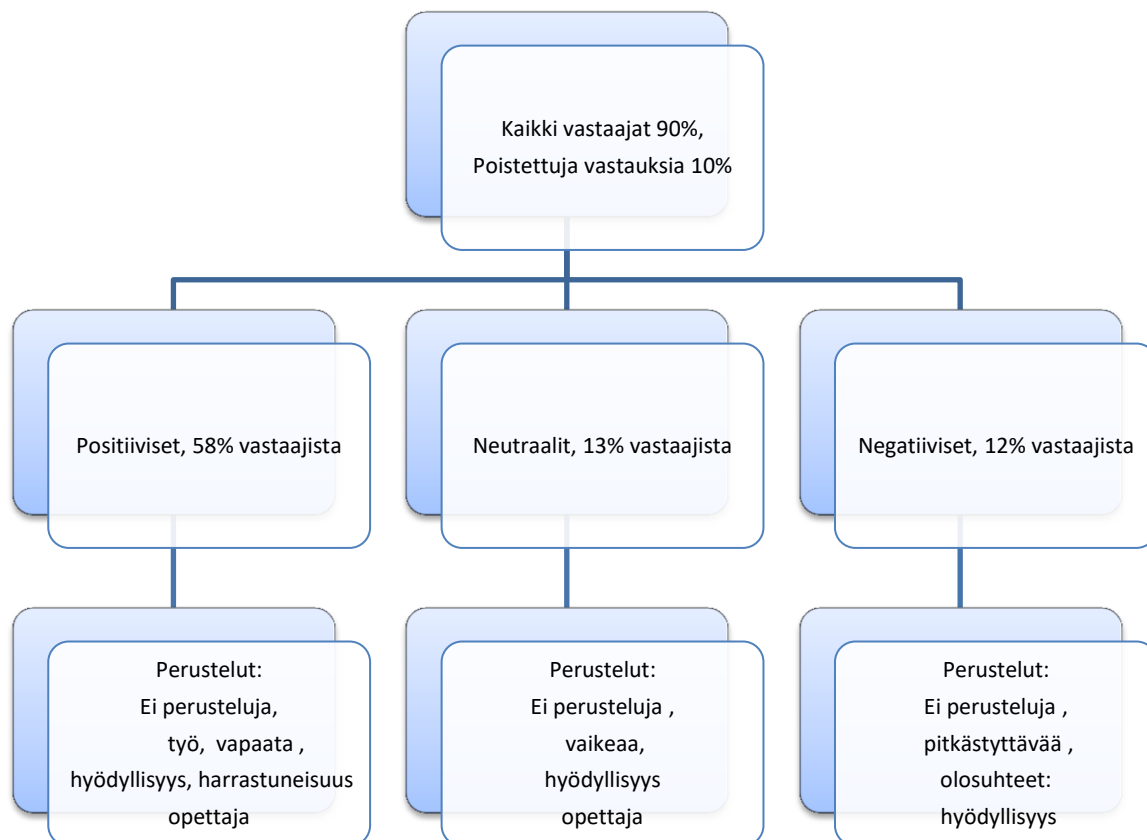
Positiivisimmin oppilaat ovat vastanneet väittämiin neljä ja viisi. Keskiarvojen perusteella oppilaat pitivät käsityön tunteista. Suurin osa oppilaista ei pidä käsityötä ikävyyttävänä oppilaineena (67,6%) ja kertoo pitävänsä käsityön tunteista (71,7%). Myös väittämässä 14 on melko korkea keskiarvo, mikä kertoo suurimman osan oppilaista opiskelleen käsityötä mielellään (65,9%)

Vaikka oppilaat ovat kertoneet pitävänsä käsityön tunteista ja opiskelleensa ainetta mielellään, heistä alle puolet (48,8%) kertoo käsityön olevan lempiaineitaan. Kolmasosan lempiaineisiin käsityö ei kuulu (34,1%). Väittämä 8 taas on mielenkiintoinen opettajienkin kannalta, jotka suunnittelevat tuntien kulun ja tehtävät. Oppilaiden keskiarvo ei ole kovin korkea väittämässä kahdeksan, joka käsittelee oppituntien tehtävien kiinnostavuutta. Vastaajista kuitenkin reilu puolet (54,1%) on valinnut positiivisen vastausvaihtoehdon, kun taas negatiivisen vaihtoehdon on valinnut 17,4% vastaajista. Tässä epävarmoja kannastaan oli neljäsosa, 22,9%.



## Oppilaiden asenne monimateriaalista käsityötä kohtaan avoimen kysymyksen vastausten perusteella

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin oppilailta mitä mieltä he ovat ja pyydettiin perustelemaan näkemyksensä. Vastaukset on jaettu kolmeen ryhmään, positiiviset, neutraalit ja negatiiviset.



KUVIO 6, Oppilaiden perustelut jaoteltuna eri ryhmiin

### Positiivisesti asennoituneet oppilaat

Vastauksista reilusti suurin osa sijoittui positiivisen kategoriaan (Kuvio 6). Vastaajista 107, eli noin kaksi kolmasosaa (66%) oli vastannut positiiviseen sävyyn kysymykseen. Oppilaat olivat antaneet erilaisia perusteluja sille, minkä takia pitivät käsityötä mukavana oppiaineena ja asennoituivat siihen positiivisesti. Perustelujen perusteella positiivisesti vastanneet jaettiin seitsemään ryhmään.

Ensimmäisessä ja suurimmassa ryhmässä olivat ne vastaajat, jotka olivat kirjoittaneet käsityön olevan kivaa tai mukavaa, mutta eivät olleet sen suuremmin perustelleet mielipidettään. Esimerkiksi tällainen vastaus oli:

*”Se on mukava oppiaine”*

Toisessa ryhmässä oppilaat perustelivat käsityön mukavuutta sillä, että käsityötunneilla on mukavia töitä. Itse suunnitteleminen ja töiden valmistaminen innosti tätä ryhmää. Käsityö koettiin mukavaksi tai ihan mukavaksi aineeksi mutta mukavampaa siitä tulee, jos saa itse valita mitä tekee. Yksi vastaaja vastasi kysymykseen näin:

*”Ihan kiva jos tehdään jotain kivaa työtä”*

*”Hauskaa. Jos saa valita itse mitä tekee, niin silloin siitä tulee vielä hausempaa”*

Kolmannessa ryhmässä oppilaat olivat vastanneet käsityön olevan kivaa ja lisäksi perustelleet sitä melko vapailla tunneilla ja sillä, että käsityössä ei ole teoriaopetusta, kokeita eikä läksyjä. Käsityön kerrottiin olevan mukavaa, koska se on käytännönläheisempää ja siinä voi käyttää omaa luovuuttaan. Myös tauko teoria-aineiden välillä koettiin mukavana. Esimerkki tällaisesta vastauksesta oli:

*”Käsityötunneille on aina mukava mennä, kun saa vähän vaihtelua normaaleihin oppitunteihin. Käytännönläheinen työskentely on aina mukavaa”*

Neljännessä ryhmässä nostettiin esille käsityön hyödyllisyys. Oppilaat perustelivat käsityön olevan mukavaa ja hyödyllistä sekä arjessa, että tulevaisuudessa. Esimerkiksi tässä ryhmässä yksi vastaaja vastasi:

*”Ihan ok. Siinä oppii käytännön asioita ja elämässä tarttee käsityön oppia”*

Viidenteen ryhmään luokiteltiin vastaukset, joissa tuli ilmi käsityön harrastuneisuus. Oppilaat pitivät käsityötä mukavana ja perustelivat sitä sillä, että käsityö on itselle kiinnostavaa ja he olivat muutenkin harrastaneet käsityötä. Tällä tavalla eräs tähän ryhmään luokiteltu oli vastannut:

*”Ihan kivaa, koska tykkään tehdä käsillä juttuja”*

## **Neutraalisti asennoituneet oppilaat**

Neutraalisti käsityöhön asennoituneita oppilaita oli koko joukosta selvästi positiivisesti suhtautuneita vähemmän, vain 12%. Neutraalisti käsityöhön suhtautuneet jaettiin analyysissä neljään eri kategoriaan antamiensa perustelujen mukaan. Kategoriat olivat ei perusteluja, vaikeaa, hyödyllisyys ja opettaja. Yleisesti kaikissa neutraaleihin luokitelluissa vastauksissa tuli ilmi, että oppilas edes jokseenkin pitää käsityötä mukavana aineena, mutta siinä on jotain, mikä ei ole niin innostavaa. Vastauksista on tulkittavissa, että oppilaat eivät suhtaudu käsityöhön niin positiivisesti, kuin edellisen ryhmän vastaajat asennoituivat, mutta eivät myöskään erityisen negatiivisesti.

Ensimmäisessä vastauskategoriassa oppilaat eivät olleet antaneet perusteluja mielipiteelleen. Esimerkiksi vastaajat olivat vastanneet näin:

*”Mielestäni käsityö on välillä kivaa, välillä ei”*

*”No ihan ok aine et ei sen kummempi”, ”Ihan kiva”*

Toisessa vastauskategoriassa neutraalisti asennoituneiden ryhmässä oli vastaajat, jotka pitivät käsityötä ihan mukavana oppiaineena, mutta kokivat osan käsityötuntien tehtävistä vaikeina. He olivat vastanneet kysymykseen esimerkiksi näin:

*”Se on kivaa, mutta joskus vaikeaa”, ”Se on ihan mukava oppiaine, joskus se on vähän ärsyttävää tai tylsää”*

Kolmannessa ryhmässä ei oltu ihan vakuuttuneita käsityön hyödyllisyydestä. Käsityötä pidettiin mukavana, mutta hyödyllisyys arjessa tai tulevaisuudessa näytti epämääräiseltä. Oppilaat olivat vastanneet mm. tällä tavalla:

*”Se on kivaa, mutta en tarvitse sitä tulevaisuuden unelma-ammattissani jos siihen joskus pääsen. Haluan eläinlääkäriksi.”*

*”Mukavaa käsillä työskentelyä, mutta mielestäni turhaa, koska en ole kertaakaan vielä tarvinnut arkisessa elämässäni käsityön taitoja, eikä tuleva ammattini tule liittymään mitenkään käsityöhön.”*

### **Negatiivisesti asennoituneet oppilaat**

Tähän ryhmään luokiteltiin ne vastaukset, jossa selvästi tuotiin ilmi negatiivinen suhtautuminen käsityön opiskeluun. Tässä ryhmässä oppilaita oli kaikkein vähiten, vain 11% kaikista vastaajista. Negatiivisesti vastanneet jaettiin neljään kategoriaan

perustelujensa mukaan. Nämä kategoriat olivat ei perusteluja, pitkästyttävää, olosuhteet ja hyödyllisyys.

Ensimmäisessä ryhmässä oppilaat eivät olleet perustelleet vastaustaan kovinkaan paljon. Tällaisia vastauksia oli negatiivisten ryhmässäkin eniten vastaajista. Negatiivisesti oli vastattu esimerkiksi näin:

*”En tykkää yhtään, koska ne ovat tylsiä.”, ”ei kiinnosta”, ”aika tylsää”.*

Toisessa ryhmässä käsityöstä ei pidetty, koska se koettiin pitkästyttävänä. Vastaajat kirjoittivat esimerkiksi näin: *”Ei lempiaineitani. En jaksa keskittyä yhteen ja samaan asiaan monia tunteja.”*

Kolmannessa ryhmässäolosuhteet koettiin huonoiksi. Olosuhteisiin kuului luokkatila, oppituntien tunnelma ja opettaja. Heistä yksi oli vastannut näin:

*”En pidä, koska luokassa on kuuma.”*

Neljännessä ryhmässä koettiin käsityö negatiivisesti, sitä ei oikein osattu, eikä sitä koettu hyödylliseksi tulevaisuudessa. Oppilas vastasi näin: *”Mielestäni se ei ole kivaa, koska en oikein osaa sitä.*

Positiivisten, neutraalien ja negatiivisten vastaajien lisäksi joukossa oli muutamia (N=12) oppilaita, jotka olivat ottaneet kantaa monimateriaaliseen käsityöhön, vaikka sitä ei erikseen tässä kysytty. Tähän aiheeseen kantaa ottaneista enemmistö oli maininnut toisen osa-alueen itselleen mielekkäämmäksi, kuin toisen. Myös heitä oli, joiden mielestä käsityö on mukavaa juuri siksi, että monimateriaalisuus tekee käsityöstä monipuolista. Esimerkiksi vastaajat olivat vastanneet näin:

*”Puukäsityö on tosi kivaa, koska tykkään rakentaa. Tekstiilityö on ihan kiva mutta en oikein ole kiinnostunut.”*

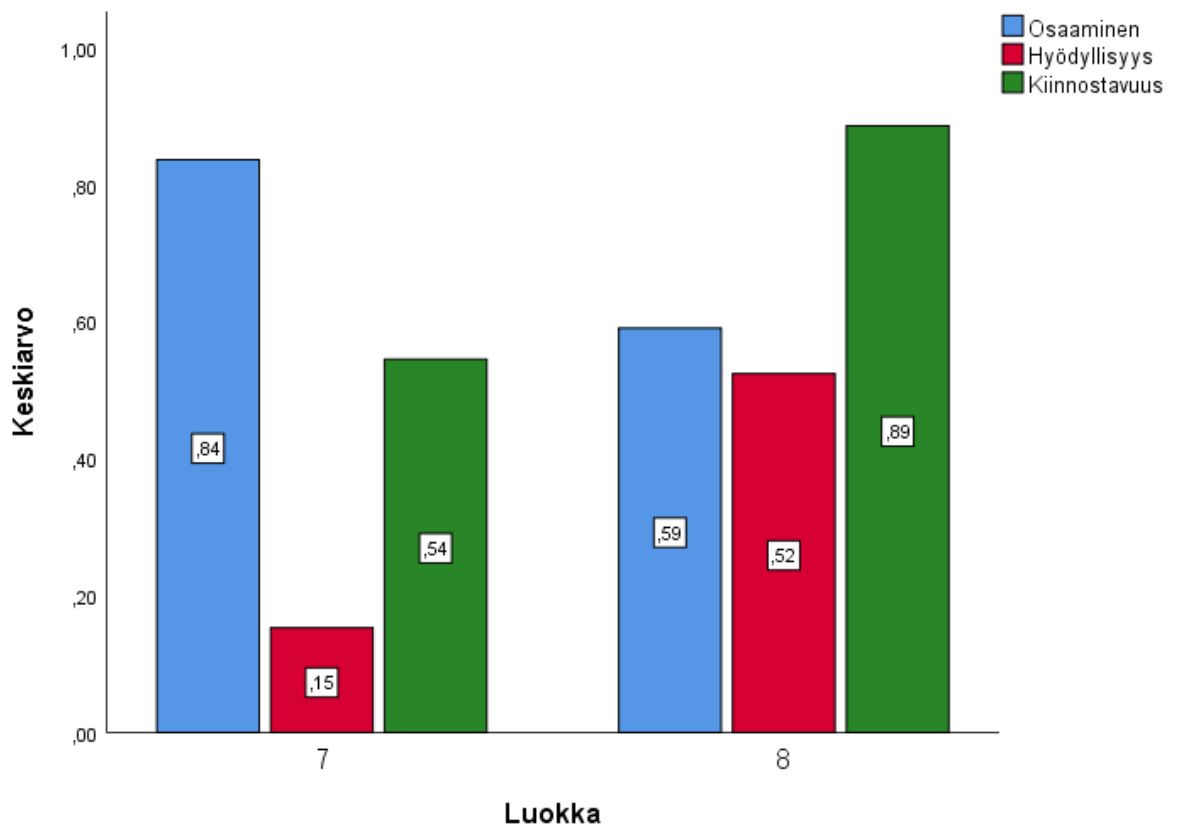
*”Metallityö on kivempaa ku rättikässä”, ”Rättikässä on paskaa”*

*”Käsityöt on kiva aine koska se on monipuolinen. On myös kiva kun ei ole pelkästään esim tekstiiliä on myös teknistä”*

Vastaajamäärä oli tässä kuitenkin niin pieni, ettei tästä voida tehdä johtopäätöksiä oppilaiden asenteista monimateriaalisuutta kohtaan.

## 6.2 Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden erot asenteissa käsityötä kohtaan

Tässä luvussa käsitellään toisen tutkimuskysymyksen tuloksia ja selvitetään, miten seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten asenteet käsityötä kohtaan eroavat toisistaan. Eroja esitellään kyselylomakkeen asenneulottuvuuksien (osaaminen, hyödyllisyys ja kiinnostuneisuus) kautta, sekä käydään läpi joitain kiinnostavampia vastauksia ja eroavaisuuksia yksittäisten väittämien vastauksissa. Vastaajista 127 on seitsemännellä luokalla ja 42 kahdeksannella luokalla. Iso ero vastaajamäärissä on huomioitava erityisesti prosentteja tarkastellessa, sillä pienempi vastaajamäärä antaa isomman prosentin jo muutamalla vastauksella.



KUVIO 4, Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten keskiarvot eri asenneulottuvuuksissa

Kuviossa 4 on esiteltyä erikseen seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden näkemyksiä kaikilta kolmelta asenneulottuvuudelta. Niistä huomataan, että kaikki ulottuvuudet ovat positiivisia. Erojakin voidaan havaita. Seitsemäsluokkalaisten näyttävät olevan varmempia osaamisestaan käsityössä, kuin kahdeksaluokkalaisten. Toisaalta taas 8.luokkalaisten näyttävät pitävän käsityötä hyödyllisempänä oppiaineena, kuin

seitsemäsluokkalaiset. Kahdeksasluokkalaiset ovat myös kiinnostuneempia käsityön opiskelusta, kuin seitsemäsluokkalaiset.

### **Käsityön osaamista koskevat erot asenteissa seitsemäs- ja kahdeksasluokkalaisten välillä**

Kuten kuviosta 4 (Kuvio 4, 44) havaittiin, 7. ja 8. luokkalaisilla on eroavaisuuksia näkemyksissään omasta osaamisestaan käsityössä. Mielenkiintoista on, että 7. luokkalaiset luottavat enemmän omaan osaamiseensa käsityössä, kuin 8.luokkalaiset. Osaamisen keskiarvo 7. luokalla oli 0,836 ja keskihajonta 0,795. Seitsemäsluokkalaisista positiivisesti osaamistaan käsityössä kuvaili suurin osa oppilaista (85,8%). Negatiivisesti osaamisensa koki vain harvat oppilaat (9,6%)

Osaamisen keskiarvo 8.luokalla oli 7. luokkaa hieman alhaisempi 0,591. Keskihajonta oli samaa luokkaa kuin seitsemäsluokkalaisilla, 0,739. Kahdeksasluokkalaisista koululaisista iso osa (76,1%) kuitenkin piti osaamistaan hyvänä. Negatiivisesti osaamiseensa käsityössä raportoi muutama vastaaja (16,7%) Seitsemäs- ja kahdeksasluokkalaisten erot näkemyksissä käsityön osaamisesta eivät ole tilastollisesti merkitseviä  $t(165)= 1,76$ , ( $p=0,079>0,05$ ). Ero on kuitenkin lähellä tilastollista merkitsevyyttä. T-testin lisäksi aineisto testattiin ei-parametrisellä Mann-Whitney u-testillä. Siinä tulokseksi saatiin  $\text{sig}=0.04$ . Tämä tarkoittaa, että tämän testin perusteella seitsemäs- ja kahdeksasluokkalaisten välillä on tilastollisesti merkitsevä ero asenteissa käsityön osaamista kohtaan ( $\text{sig}=0.04<0.05$ ).

TAULUKKO 4, Osaamisen väittämökohtaiset arvot

Väittämät:	Luokka:	N	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo	t-arvo
1: Käsityö on helppo oppiaine	7	127	1,024	,938	,563	t(75)= ,603
	8	42	,929	,867		
3: Minun on mahdotonta päästä hyviin tuloksiin käsityössä*	7	127	,874	1,182	,188	t(70)= 1,318
	8	42	,595	1,190		
10: Mielestäni olen ollut hyvä tässä oppiaineessa	7	127	,858	1,037	,094**	t(70)= 1,679
	8	42	,548	1,041		
11: Monet asiat ovat olleet käsityön tunneilla vaikeita*	7	127	,6142	1,202	,186	t(73)= 1,365
	8	42	,333	1,141		
12: Pystyn selviytymään vaikeista tehtävistä käsityössä	7	127	,811	1,037	,156	t(70)= 1,423
	8	42	,548	1,041		

\*Väittäjä on käännetty positiiviseksi.

\*\*Tulos on tilastollisesti merkitsevä.

Taulukossa 4 esitetään erikseen seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten vastausten keskiarvot väittämökohtaisesti osaamiskategoriassa. Tässä huomataan, että 8.luokkalaiset kokevat osaamisensa negatiivisemmin, kuin 7.luokkalaiset. Kahdeksannen luokan oppilaat ovat vastanneet keskimäärin jokaisen väittämän kohdalla negatiivisemmin, kuin seitsemännen luokan oppilaat. Lähes samoihin keskiarvoihin eri luokkien oppilaat ovat päässeet vain väittämässä 1. Väittämässä 3, 10,11 ja 12, kahdeksaluokkalaisten keskiarvot ovat selvästi negatiivisempia verrattuna seitsemäsluokkalaisiin. Tästä voidaan päätellä jotain siitä, miksi kahdeksaluokkalaiset kokevat osaavansa käsityötä seitsemäsluokkalaisia heikommin. Kahdeksaluokkalaiset kokevat mahdollisuutensa päästä hyviin tuloksiin käsityössä heikommiksi, oman osaamisensa heikommaksi, tehtävät vaikeammiksi ja selviytymisensä vaikeistakin tehtävistä heikommaksi kuin seitsemäsluokkalaiset. Syitä tähän voidaan pohtia. Onko mahdollista että kahdeksaluokkalaisten on haastavampia tehtäviä käsityössä minkä takia he kokevat osaamisensa heikommaksi? Erot eri väittämien välillä 7. ja 8. luokkalaisten eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä. Lähimpänä tilastollista merkitsevyyttä on väittäjä 10 ”mielestäni olen ollut hyvä tässä oppiaineessa” (p=0,094).

## **Käsityön hyödyllisyyttä koskevat erot asenteissa seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten välillä**

Kuviosta 4 (Kuvio 4, 44) nähdään, että seitsemäs- ja kahdeksaluokkalailla oli melko iso ero käsityön hyödyllisyyden kokemuksesta. Kahdeksaluokkalaisten kokevat käsityön seitsemäsluokkalaista hyödyllisempänä. Seitsemäsluokkalaisten keskiarvo hyödyllisyyskategoriassa oli 0,153. Keskihajonta oli 0,895. Käsityötä hyödyllisenä oppiaineena oli pitänyt noin puolet vastaajista (55,2%) vastaajista. Käsityötä ei pitänyt hyödyllisenä kolmasosa seitsemäsluokkalaista (33%) Epävarmoja kannastaan oli tässä asenneulottuvuudessa oli muita enemmän (11,8%) vastaajista.

Kahdeksaluokkalaisten keskiarvo tässä kategoriassa oli 0,524 ja keskihajonta 0,838. Positiivisesti väittämiin oli vastannut suurin osa vastaajista (76,2%) kun taas negatiivisesti hyödyllisyyteen oli asennoitunut vain murto-osa oppilaista (16,7%). Epävarmoja vastaajia kahdeksaluokkalaissa oli prosenttuaalisesti vähän seitsemäsluokkalaista vähemmän (7.1%). Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten ero asenteissa käsityön hyödyllisyydestä on tilastollisesti merkitsevä,  $t(167) = -2,37$ , ( $p=0,019 < 0,05$ ). Ei-parametrisessä Mann-whitney U testissä tulokset olivat samansuuntaisia, sillä tulos oli myös tilastollisesti merkitsevä ( $\text{sig}=0.12 < 0.05$ ).



TAULUKKO 5, Hyödyllisyys summamuuttujan väittämäkohtaiset arvot.

Väittämät:	Valitse luokka, jolla olet:		N	Keskiarvo	Keskihajont a	p-arvo	t-arvo
	7	8					
2: Tulevissa opinnoissani tarvitsen käsityön tietoja ja taitoja	7	8	127	-,189	1,089	,018**	t(78)=-2,541
7: Käsityön tiedot ja taidot ovat arjessa tarpeen	7	8	127	,433	1,103	,025**	t(89)=-2,550
9: En tarvitse tulevaisuudessa juurikaan sitä, mitä käsityössä on tähän mennessä opiskeltu*	7	8	127	,110	1,222	0,247**	t(77)=-1,225
13: Uskon tarvitsevani työelämässä käsityön tietoja ja taitoja	7	8	127	-,087	1,260	,067	t(85)=-2,047
15: Mielestäni käsityön osaaminen on tärkeää	7	8	127	,496	1,181	,099	t(81)=-1,796

\*Väittämä on käännetty positiiviseksi

\*\*Tulos on tilastollisesti merkitsevä

Taulukosta 5 huomataan, että 7. ja 8. luokkalaisten vastausten keskiarvot vaihtelevat melko paljon luokka-asteiden välillä. 7. luokan oppilaat ovat vastanneet poikkeuksetta jokaiseen väittämään negatiivisemmin, kuin 8. luokan oppilaat. Erot ovat tilastollisesti merkitseviä väittämässä kaksi ( $p=0,019<0,05$ ), ja väittämässä seitsemän ( $p=0,025<0,05$ ). Lähes tilastollisesti merkitseviä erot ovat väittämässä 13 ( $p=0,067>0,05$ ) ja väittämässä 15 ( $p=0,099>0,05$ ). Väittämässä 9 ero ei ollut lähellä tilastollista merkitsevyyttä.

### Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten erot kiinnostuneisuudessa käsityötä kohtaan.

Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisilla oli melko suuri ero myös kiinnostuneisuudessa käsityötä kohtaan. Tämä voidaan nähdä kuviosta 5 (Kuvio 5, 31). Kahdeksaluokkalaiset olivat seitsemäsluokkalaisia kiinnostuneempia käsityön opiskelusta.

Seitsemäsluokkalaisten kiinnostuneisuuden keskiarvo oli 0,5449 ja keskihajonta 1,112. Heistä reilusti yli puolet (62,9%) oli vastannut positiivisesti kiinnostuneisuuskategorian väittämiin. Negatiivisesti väittämiin oli vastannut kolmasosa 33,1% vastaajista. Epävarmaksi kantansa oli todennut vain harvat oppilaat (3,9%). Kahdeksasluokkalaisten kiinnostuneisuuden keskiarvo oli 0,8857 ja keskihajonta 1,044. Suurin osa kahdeksasluokkalaisista (80,9%) kokenut kiinnostuksensa käsityötä kohtaan olevan positiivista. Negatiiviseksi kiinnostuksensa koki selvä vähemmistö (14,4%) vastaajista. Tilastollista merkitsevyyttä ei löydetty seitsemäs. ja kahdeksasluokkalaisten kiinnostuneisuudesta käsityötä kohtaan. ( $p=0,082>0,05$ ) Ero on kuitenkin melko lähellä tilastollista merkitsevyyttä. Samanlaisen tuloksen antoi myös ei-parametrinen Mann-Whitney U testi, jonka tulos ei ollut tilastollisesti merkitsevä, mutta oli melko lähellä sitä ( $\text{sig}=0.07>0.05$ ).

TAULUKKO 6, Kiinnostavuuden väittämäkohtaiset arvot

Väittämät:	Luokka:	N	Keskiarvo	Keskihajont		
				a	p-arvo	t-arvo
4: Käsityö on ikävyyttävä oppiaine, käännetty*	7	127	,866	1,268	,225	t(69)=-1,204
	8	42	1,143	1,299		
5: Pidän käsityön oppitunneista	7	127	,811	1,264	,080	t(96)=-1,1769
	8	42	1,191	1,018		
6: Käsityö on yksi lempiaineistani	7	127	,047	1,458	,093	t(76)=-1,769
	8	42	,476	1,330		
8: Meillä on yleensä käsityön oppitunneilla kiinnostavia tehtäviä	7	127	,331	1,285	,273	t(86)=-1,223
	8	42	,571	1,039		
14: Olen opiskellut mielelläni käsityötä	7	127	,669	1,228	,079	t(76)=-1,846
	8	42	1,048	1,125		

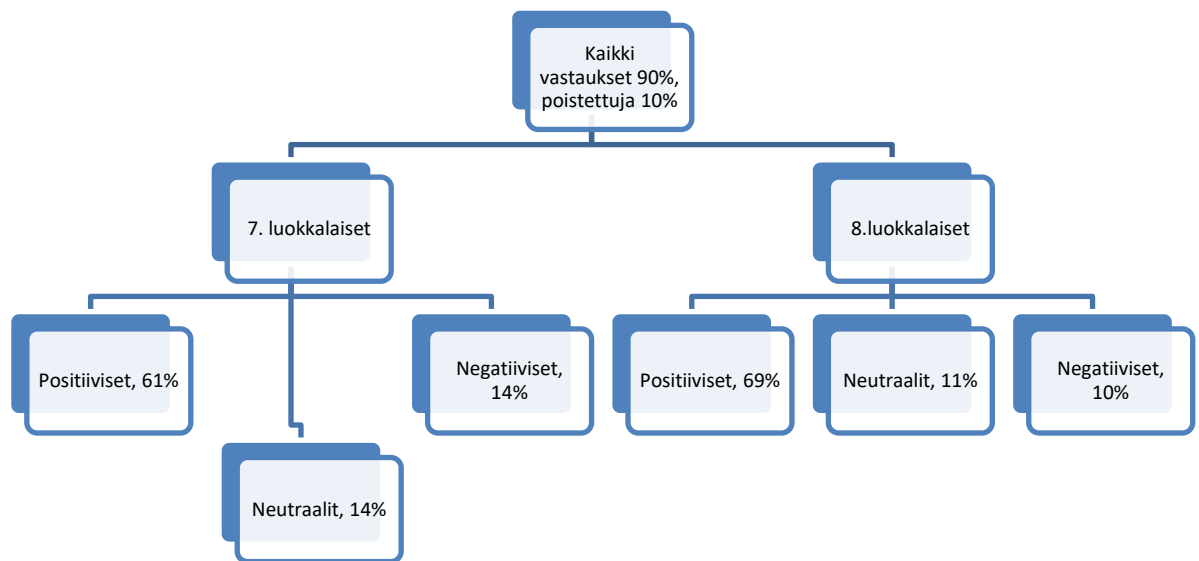
\*Väittäjä on käännetty positiiviseksi.

Taulukossa 6 käsitellään 7. ja 8. luokkalaisten kiinnostuneisuutta käsityötä kohtaan väittämittäin. Taulukkoa tarkastellessa voidaan huomata, että 8. luokkalaisten keskiarvot ovat joka väittämässä positiivisempia, kuin 7. luokkalaisten. Tämä tarkoittaa sitä, että 8. luokkalaisten ovat yleisesti kiinnostuneempia käsityön opiskelusta, kuin 7. luokkalaisten. Kahdeksasluokkalaisten viihtyvät käsityön tunneilla paremmin ja

opiskelevat käsityötä mielellään useimmin, kuin seitsemäsluokkalaiset. Kahdeksaluokkalaisista useampi oppilas piti käsityötä lempiaineenaan, kuin seitsemäsluokkalaisista. Seitsemäsluokkalaiset ovat kahdeksaluokkalaisia useammin sitä mieltä, että tehtävät käsityössä eivät ole kiinnostavia. Väittämäkohtaisissa eroissa 7. ja 8. luokkalaisilla ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja. Melko lähellä tilastollista merkitsevyyttä erot olivat kuitenkin väittämässä 5 ”pidän käsityön oppitunneista” ( $p=0,080>0,05$ ), väittämässä 6 ”käsityö on yksi lempiaineistani” ( $p=0,093>0,05$ ) ja väittämässä 14 ”olen opiskellut mielelläni käsityötä” ( $p=0,079>0,05$ ).

### Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten asenteet avoimen kysymyksen vastausten perusteella

Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten määrän ero näkyi myös avoimen kysymyksen vastausten tulkinnassa. Seitsemäsluokkalaisia oli aineistossa huomattavasti enemmän, kuin kahdeksaluokkalaisia.



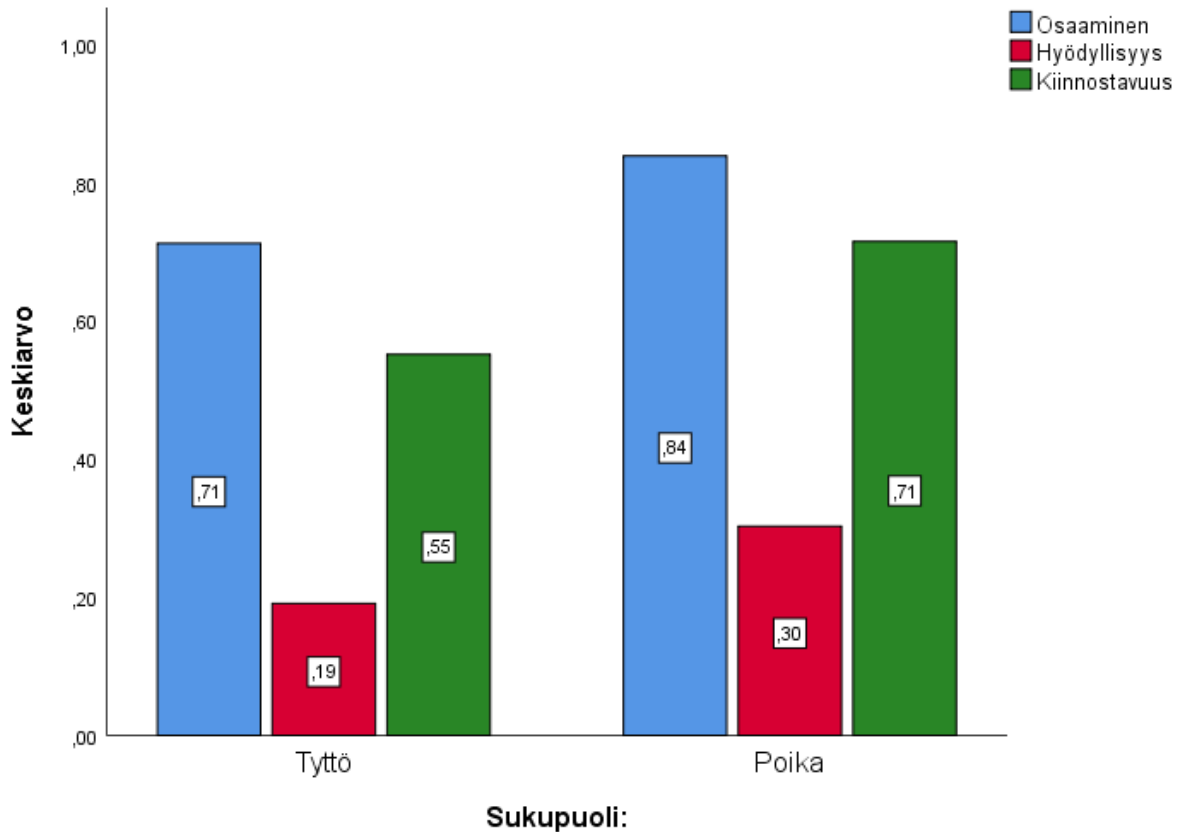
KUVIO 5, Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten avoimen kysymyksen vastaukset

Avoimen kysymyksen vastauksissa (Kuvio 5) näkyy kahdeksaluokkalaisten hieman positiivisempi näkymys käsityöstä, kuin seitsemäsluokkalaisten. Kahdeksaluokkalaisesta hieman suurempi osa oli asennoitunut käsityöhön positiivisesti. Neutraaleja ja negatiivisia vastauksia kahdeksaluokkalaisissa taas oli hieman vähemmän, kuin seitsemäsluokkalaisissa. Erot olivat kuitenkin pieniä. Monimateriaalisuudesta ei voida sanoa mitään seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten

välillä, sillä kaikki monimateriaalisuuteen isommin kantaa ottaneet olivat seitsemäsluokkalaisia.

### 6.3 Tyttöjen ja poikien erot asenteissa käsityötä kohtaan

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä tarkastellaan tyttöjen ja poikien eroavaisuuksia käsityön asenteissa.



KUVIO 6, Tyttöjen ja poikien erot eri asenneulottuvuuksilla

Kuviosta 6 käy ilmi tyttöjen ja poikien suhtautuminen käsityöhön kategorioittain. Sekä tyttöjen että poikien kaikki asennekategoriat ovat positiivisia. Pojat näyttävät suhtautuvan käsityöhön joka sektorilla hieman tyttöjä positiivisemmin. Erot eivät kuitenkaan näytä suurilta.

#### Tyttöjen ja poikien erot käsityön osaamisessa

Kuviosta 6 (kuvio 6) nähdään, että poikien asenne osaamisesta käsityössä on hieman tyttöjä positiivisempi. Tyttöjen osaamisulottuvuuden keskiarvo oli 0,712 ja keskihajonta 0,781. Poikien keskiarvo samalla ulottuvuudella oli 0,838 ja keskihajonta 0,788. Ero keskiarvossa ei ole suuri, mutta pojilla se on hieman tyttöjä positiivisempi. Hajonnat

ovat tässäkin aika suuria, joka tarkoittaa sitä, että vastaajat ovat olleet melko paljon eri mieltä vastatessaan väittämiin. Osaamisen asenneulottuvuudella erot tyttöjen ja poikien välillä eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Tytöistä positiivisesti osaamiskategorian väittämiin oli vastannut suurin osa (78%). Pojat vielä tyttöjä hieman isompi osa (89,2%) oli vastannut positiivisesti tähän summamuuttujaan. Negatiivisesti vastanneita tytöissä oli hieman enemmän (13%) kuin pojissa (8,4%). Ilman kantaa jäi pieni osa tytöistä (9,3%) ja sitäkin pienempi osa (2,4%) pojista. Prosenteista huomaamme, mistä keskiarvo on tullut. Pojista hieman suurempi osa on vastannut positiivisesti kysymyksiin, ja vähemmän negatiivisesti. Pojat siis uskovat omaan osaamiseensa käsityön tunneilla hieman tyttöjä enemmän.

TAULUKKO 7, erot tyttöjen ja poikien välillä käsityön osaamisen väittämissä.

Väittäjä:	Sukupuoli	N	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo	t-arvo
1: Käsityö on helppo oppiaine	Tyttö	86	,919	,897	,243	t(167)=-1,172
	Poika	84	1,083	,934		
3: Minun on mahdotonta päästä hyviin tuloksiin käsityössä*	Tyttö	86	,721	1,243	,344	t(166)=-,948
	Poika	84	,893	1,120		
10: Mielestäni olen ollut hyvä tässä oppiaineessa	Tyttö	86	,767	1,059	,851	t(168)=-,189
	Poika	84	,798	1,027		
11: Monet asiat ovat olleet käsityön tunneilla vaikeita*	Tyttö	86	,419	1,132	,198	t(166)=-1,292
	Poika	84	,655	1,247		
12: Pystyn selviytymään vaikeista tehtävistä käsityössä	Tyttö	86	,733	1,067	,854	t(168)=-,184
	Poika	84	,762	1,013		

\*Väittäjä on käännetty positiiviseksi.

Väittäjäkohtaiset erot olivat pieniä tyttöjen ja poikien välillä (taulukko 7). Poikien asenne oli jokaisessa väittämissä hieman tyttöjä positiivisempi. Keskihajonnat ovat isoja jokaisessa väittämissä sekä tytöillä että pojilla, mikä tarkoittaa, että joukossa oli hyvin erilaisia mielipiteitä tästä asiasta. Väittämissä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja tyttöjen ja poikien välillä.

## Tyttöjen ja poikien erot näkemyksissä käsityön hyödyllisyydestä

Kuviosta 6 (kuvio 6, 51) voidaan päätellä, että poikien asenne käsityön hyödyllisyydestä on hieman tyttöjä positiivisempi. Tyttöjen keskiarvo hyödyllisyyskategoriassa oli 0,1907 ja keskihajonta 0,852. Poikien keskiarvo tässä kategoriassa oli 0,3024 ja keskihajonta 0,930. Pojat siis pitivät käsityötä hieman hyödyllisempänä, kuin tytöt. Hajonnat olivat näissäkin suuria, joten vastaajat ovat olleet tässäkin hyvin paljon eri mieltä vastatessaan väittämiin. Eroissa tyttöjen ja poikien välillä ei ollut havaittavissa tilastollista merkitsevyyttä. Huomattavaa on, että molempien ryhmien keskiarvot ovat melko matalia. Tämä tarkoittaa, etteivät tytöt eivätkä pojat pidä käsityötä kovinkaan hyödyllisenä oppiaineena.

Positiivisesti käsityön hyödyllisyyteen oli vastannut hieman reilu puolet tytöistä (58,3%) ja vähän tyttöjä suurempi osa pojista (63,1%). Negatiivisen vastauksen oli antanut noin kolmasosa (30,3%) tytöistä ja vajaa kolmannes (27,3%) pojista. Ilman kantaa tähän kategoriaan oli jäänyt tytöistä 11,6% ja pojista 9,5%. Prosenteista on tulkittavissa, että tytöt suhtautuvat käsityön hyödyllisyyteen yleisesti negatiivisemmin, kuin pojat.

TAULUKKO 8, Tyttöjen ja poikien väittämäkohtaiset erot hyödyllisyydessä.

Väittämät:	Sukupuoli:	N	Keskiar-		p-arvo	t-arvo
			vo	Keskihajonta		
2: Tulevissa opinnoissani tarvitsen käsityön tietoja ja taitoja	Tyttö	86	-,140	,960	,439	t(160)= -,774
	Poika	84	-,012	1,177		
7: Käsityön tiedot ja taidot ovat arjessa tarpeen	Tyttö	86	,547	1,081	,947	t(168)= ,066
	Poika	84	,536	1,046		
9: En tarvitse tulevaisuudessa juurikaan sitä, mitä käsityössä on tähän mennessä opiskeltu*	Tyttö	86	,023	1,188	,103	t(168)= -1,639
	Poika	84	,321	1,184		
13: Uskon tarvitsevani työelämässä käsityön tietoja ja taitoja	Tyttö	86	-,128	1,115	,129	t(163)= -1,524
	Poika	84	,155	1,294		
15: Mielestäni käsityön osaaminen on tärkeää	Tyttö	86	,651	1,093	,429	t(166)= ,791
	Poika	84	,512	1,197		

\*Väittäjä on käännetty positiiviseksi

Väittämäkohtaiset keskiarvot olivat hyödyllisyys -ulottuvuudessakin pieniä (taulukko 8). Isoimmat erot olivat väittämässä 9 ja 13, joissa molemmissa poikien keskiarvo oli tyttöjä hieman positiivisempi. Oppilaat suhtautuivat negatiivisesti käsityön taitojen hyödyllisyyteen tulevissa opinnoissa (väittämä 2), sillä molemmissa ryhmissä oli negatiiviset keskiarvot. Tytöt ajattelivat tarvitsevansa käsityön taitoja vielä poikiaikin vähemmän tulevissa opinnoissaan. Tyttöjen mielestä käsityön osaaminen on tärkeämpää, kuin poikien (väittämä 15), sillä tyttöjen keskiarvo oli väittämäkeskiarvona poikia positiivisempi. Käsityön taitojen tarpeellisuudesta arjessa tytöt ja pojat olivat lähes samaa mieltä (väittämä 7)

### **Tyttöjen ja poikien erot kiinnostuneisuudessa käsityötä kohtaan.**

Muiden kategorioiden tapaan kuvio 6 (kuvio 6, 50) on nähtävissä tyttöjen hieman poikia matalampi keskiarvo myös kiinnostuksessa käsityötä kohtaan. Tyttöjen keskiarvo kiinnostuneisuuden summamuuttujassa oli 0,551 ja keskihajonta 1,060. Poikien keskiarvo samassa kategoriassa oli 0,714, mikä on hieman tyttöjä korkeampi. Poikien kohdalla keskihajonta oli 1,141. Pojat olivat tyttöjä hieman kiinnostuneempia käsityön opiskelusta. Ero tyttöjen ja poikien välillä oli niin pieni, ettei siinä ollut havaittavissa tilastollista merkitsevyyttä. Keskihajonnat olivat kuitenkin molemmissa ryhmissä isoja. Oppilaissa on siis selvästi yksilöitä, jotka ovat kiinnostuneita käsityön opiskelusta ja vastapuolena henkilöitä, jotka eivät pidä.

Summamuuttujassa positiivisen tuloksen oli tässä kategoriassa saanut suurin osa (67,5%) tytöistä ja lähes sama määrä (67,9%) pojista. Negatiivisen tuloksen oli tytöillä saanut vajaa kolmasosa tytöistä (29,2%) ja pojista vain vähän harvempi (27,5%). Epävarma kannastaan oli vain harva sekä tytöistä (3,5%) että pojista (4,8%).

TAULUKKO 9, Tyttöjen ja poikien väittämäkohtaiset erot kiinnostuneisuudessa.

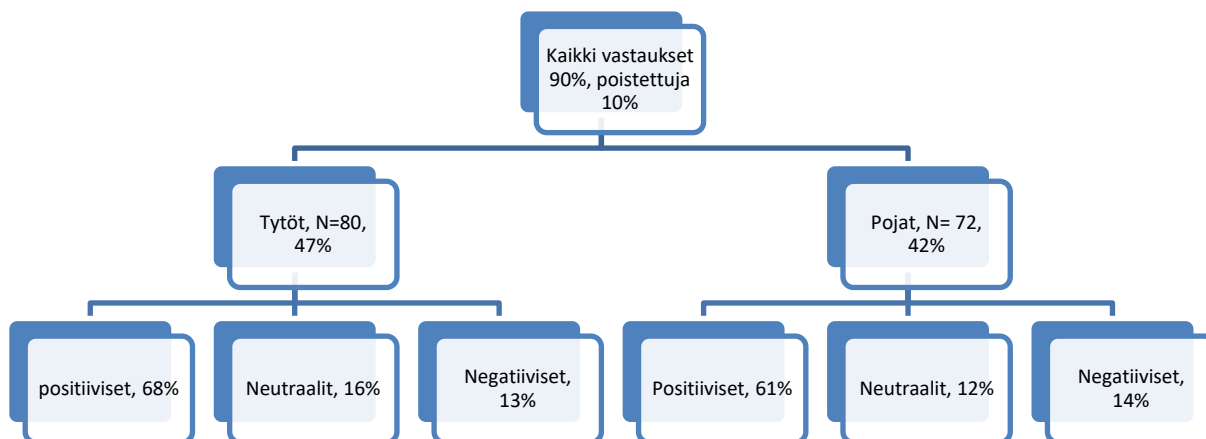
Väittämät:	Sukupuoli	N	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo	t-arvo
4: Käsityö on ikävyyttävä oppiaine*	Tyttö	86	,779	1,305	,138	t(168)=-1,492
	Poika	84	1,071	1,249		
5: Pidän käsityön oppitunneista, nollattu	Tyttö	86	,872	1,176	,668	t(167)=-,429
	Poika	84	,952	1,260		
6: Käsityö on yksi lempiaineistani	Tyttö	86	-,035	1,359	,075	t(166)=-1,794
	Poika	84	,357	1,486		
8: Meillä on yleensä käsityön oppitunneilla kiinnostavia tehtäviä	Tyttö	86	,372	1,228	,814	t(168)=-,236
	Poika	84	,417	1,234		
14: Olen opiskellut mielelläni käsityötä	Tyttö	86	,767	1,204	,973	t(168)=-,034
	Poika	84	,774	1,225		

\*Väittämä on käännetty positiiviseksi

Kiinnostuneisuuskategorian väittämäkohtaisissa keskiarvoissa erot tyttöjen ja poikien välillä olivat muiden kategorioiden tapaan pieniä (taulukko 9). Suurimpia eroja oli väittämässä 4 ja 6, joissa molemmissa poikien asenne oli tyttöjä positiivisempi. Oppilaat eivät pidä käsityötä ikävyyttävänä, sillä molemmat keskiarvot väittämässä 4 olivat reilusti positiivisia. Käsityötä lempiaineenaan ei pitänyt läheskään niin suuri määrä oppilaista ja tytöt vielä poikiakin harvemmin. Väittämässä 6 merkitsevyys on lähellä tilastollista merkitsevyyttä. Pojat siis pitävät tyttöjä lähes tilastollisesti merkitsevästi useammin käsityötä lempiaineenaan. Vaikka kategorian keskiarvot olivat lähellä toisiaan, jokaisen väittämän kohdalla pojat ovat vastanneet tyttöjä hieman positiivisemmin. Myös keskihajonnat ovat suuria näissäkin väittämässä, jolloin oppilailla on ollut hyvin eriäviä näkemyksiä asiasta vastatessaan kyselyyn.



## Avoimen kysymyksen vastaukset



KUVIO 7, tyttöjen ja poikien erot avoimen kysymyksen vastauksissa

Kuviossa 7 esitetään tyttöjen ja poikien erot avoimen kysymyksen vastauksen perusteella. Poikien vastauksia jouduttiin hylkäämään hieman enemmän kuin tyttöjen, joka voi osaltaan vaikuttaa tulokseen. Ero näyttäytyi tässä päinvastaisena, kuin kyselylomakkeen kysymysten perusteella. Avoimen kysymyksen vastauksissa tytöistä hieman suurempi osa oli vastannut positiivisesti kuin pojista. Myös neutraaleja vastaajia oli tytöissä hieman enemmän, kuin pojissa. Vastaavasti negatiivisia vastaajia oli pojissa hieman enemmän, kuin tytöissä. Erot ovat kuitenkin hyvin pieniä.

## 7 Tulosten tarkastelu ja pohdinta

### 7.1 Tulosten tulkinta ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Tutkimuskysymyksiä on kolme. Ensimmäinen käsittelee oppilaiden asenteita yleisesti käsityötä kohtaan. Toisessa tutkimuskysymyksessä käsitellään seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan erikseen. Kolmannessa tutkimuskysymyksessä kiinnostuttiin tyttöjen ja poikien näkemuseroista monimateriaalista käsityötä kohtaan.

Oppilaiden asenne voidaan tulkita tässä tutkimuksessa olevan positiivinen monimateriaalista käsityötä kohtaan. Tässä tutkimuksessa saatiin uutta tietoa siitä, miten oppilaat asennoituvat käsityön opiskeluun uuden opetussuunnitelman tultua voimaan ja muutettua käsityön monimateriaaliseksi oppiaineeksi.

#### **Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden asenteet monimateriaalista käsityötä kohtaan.**

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä jokaisessa asenneulottuvuudessa on positiivinen keskiarvo, joka kertoo oppilaiden positiivisesta asenteesta monimateriaalista käsityötä kohtaan. Lisäksi vastausten prosenttiosuudet painottuvat sillä tavalla, että jokaisella asenneulottuvuudella positiivisia vastauksia on negatiivisia vastauksia enemmän. Avoimen kysymyksen vastaustenkin perusteella asenteet monimateriaalista käsityötä kohtaan olivat suurimmalla osalla oppilaista positiiviset. Suurin osa avoimen kysymyksen vastauksista oli annettu positiiviseen sävyyn. Pienemmässä osassa olivat neutraalit ja negatiiviset vastaajat.

Ensimmäinen asenneulottuvuus oli osaaminen, johon oppilaat suhteutuivat positiivisesti (87,5%). Negatiivisia vastauksia on vain murto-osa positiivisiin vastauksiin nähden. Samansuuntaisia tuloksia saivat myös Laitinen ym. (2011) tutkimuksessaan, jossa suurimmalla osalla (67%) oppilaista oli myönteinen käsitys omasta osaamisestaan käsityössä. Aution ja Hilmolan (2017) tutkimuksessa 84% oppilaista piti osaamistaan käsityössä hyvänä. Tämän tutkimuksen avoimen kysymyksen vastauksissa asenne osaamista kohtaan näkyi lähinnä joko positiivisissa vastaajissa tai negatiivisissa vastaajissa. Omaa positiivista tai negatiivista asennetta käsityötä kohtaan perusteltiin joissain tapauksissa sillä, että joko osaa tai ei osaa käsityötä.

Toinen asenneulottuvuus oli hyödyllisyys. Suurin osa oppilaista koki käsityön olevan hyödyllinen oppiaine. Tästä kertoo positiivinen vastausprosentti (60,6%). Keskiarvokin oli positiivinen, mutta huomattavaa on, että se on vain vähän positiivisen puolella, jolloin oppilaat eivät ole niin varmoja käsityön hyödyllisyydestä. Laitisen ym. (2011) tutkimuksessa saatiin hyvin samansuuntaisia tuloksia, sillä siinä 60% oppilaista piti oppiainetta hyödyllisenä arkielämän ja tulevaisuuden opintojen kannalta. Aution ja Hilmolan (2017) tutkimuksessa käsityötä piti hyödyllisenä oppiaineena hieman suurempi osa kuin tässä tutkimuksessa (73%).

Hyödyllisyys -asenneulottuvuudella oppilaat eivät olleet kovinkaan varmoja kannastaan. Vastauksissa näkyi selvää epävarmuutta, sillä monissa väittämissä iso osa oppilaista oli vastannut olevansa epävarma kannastaan. Syytä, mikä tähän voi johtaa voi vain pohtia. Ovatko oppilaat niin epävarmoja tulevista opinnoistaan tai työpaikoistaan, etteivät tiedä, tarvitsevatko tulevaisuudessa käsityön taitoja? Ristiriitaista on myös se, että oppilaat ovat sitä mieltä, etteivät tarvitse tulevaisuudessa käsityön taitoja, mutta ovat kuitenkin sitä mieltä, että käsityö on hyödyllistä arjessa ja käsityön osaaminen on tärkeää. Vastauksista päätellen käsityötä ei pidetty varsin hyödyllisenä oppiaineena, sillä keskiarvot olivat pieniä.

Avoimen kysymyksen vastauksissa oppilaat ottivat myös jonkin verran kantaa käsityön hyödyllisyyteen, vaikka sitä ei erikseen kysytty. Osa koki käsityön taitojen olevan hyödyllisiä, varsinkin jos tiesi olevansa menossa jatko-opiskelemaan alalle, missä käsityötaitoja tarvitaan. Sitten oli vastauksia, joissa näkyi, että oppilaat eivät ehkä tiedä, mihin kaikkeen käsityön taitoja voi tarvita ja mitä kaikkea käsityön oppimiseen sisältyy muutakin, kuin neulomisen ja sahaamisen harjoittelua. Esimerkki tällaisesta oli oppilas, joka vastaa haluavansa tulevaisuudessa eläinlääkäriksi, mutta kokee, että ei tarvitse siinä työssä käsityön taitoja. Tässä oppilas ei selvästikään ymmärrä ja tiedä käsityön osaamisen ja eläinlääkärin ammatin yhteyttä. Huotilainen (2019) on aivotutkimusta tehdessään haastatellut verisuonikirurgian erikoislääkäreitä kouluttavaa henkilöä. Hän on todennut, että jos hän saisi päättää, alalle hakevilta tiedusteltaisiin käsitöiden tekemisestä. Hän on työssään havainnut, että käsityötä harrastaneet tekevät parempaa jälkeä tässä työssä. Hienomotoriikka kehittyy lapsuudesta lähtien ja mitä aikaisemmin sen harjoittamisen on aloittanut, sitä kehittyneempi on yliopisto-opintojen aikana varhaisessa aikuisiässä. (Huotilainen, 2019, 269.)

Kolmatta asenneulottuvuutta, kiinnostusta kohtaan oppilaiden asenne oli yleisesti positiivinen (67,7%). Myös Laitisen ym. (2011, 178) tutkimuksessa on saatu samansuuntaisia tuloksia, sillä siinä 66% oppilaista vastasi myönteisesti väittämiin oppiaineen kiinnostavuudesta. Aution ja Hilmolan (2017) tutkimuksessa käsityöstä kiinnostuneita oli hieman suurempi osa, 79%.

Edellämainittujen tutkimusten tulosten perusteella voidaan ajatella, että oppilaat pitävät käsityötä kiinnostavana ja kokevat osaavansa sitä, mutta eivät pidä käsityötä erityisen hyödyllisenä. Syitä tähän voi pohtia. Onko käsityön tunnit oppilaille vain mukavaa ajanvietettä, jota he kokevat osaavansa kyllä hyvin, mutta josta he eivät kokevat olevan sen suurempaa hyötyä heidän tulevassa elämässään. Näkevätkö oppilaat laajemmin käsityön hyötyjä, esimerkiksi ongelmanratkaisutaidon tai muiden taitojen kehityksen tasolla. Onko oppilailla käsitys vain siitä, että käsityötä ei tarvita tulevassa elämässä, jos ei aio erityisesti hakeutua käsityöammatteihin.

Jo Uno Cygnaeus on ollut vakuuttunut käsityön kasvattavista päämääristä ja hyödyistä (ks. esim. Pietikäinen, 2006, Marjanen 2012). Cygnaeuksen lisäksi monet tutkijat ovat perehtyneet käsityön kasvattaviin ominaisuuksiin, joita on esimerkiksi identiteetin kehitys, vuorovaikutustaidot yms. (ks. Lepistö & Rönkkö, 2009, Huovila ym. 2009, Kaukinen 2006). Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan pohtia, onko oppilaille nämä käsityön opetuksen tavoitteet ja arvot tiedossa. Ainakaan heidän asenteensa eivät näytä sitä tukevan.

### **Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten erot asenteissa monimateriaalista käsityötä kohtaan.**

Toisessa tutkimuskysymyksessä käsiteltiin erikseen seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Tuloksia tulkitessa on havaittava vastaajien määrän ero. Kahdeksaluokkalaisia oppilaita (N=42) oli huomattavasti vähemmän, kuin seitsemäsluokkalaisia (N=127). Tämä on huomioitava tuloksia tarkastellessa ja varsinkin prosentteja tutkiessa.

Seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten asenteet erosivat toisistaan hyvinkin paljon, sillä erot olivat osittain tilastollisesti merkittäviä. Seitsemäsluokkalaiset asennoituivat kahdeksaluokkalaisia positiivisemmin osaamiseensa käsityössä. Tämä on mielenkiintoinen tulos, sillä kahdeksaluokkalaiset ovat opiskelleet käsityötä kauemmin. Periaatteessa heillä pitäisi olla enemmän taitoja hallussa ja täten osaaminenkin korkeammalla tasolla. Näin kahdeksaluokkalaiset eivät kuitenkaan

tunne. Onko kahdeksaluokkalaisilla haastavampia tehtäviä käsityössä jonka takia he kokisivat osaamisensa heikommaksi? Syitä tähän voidaan pohtia, mutta tämän tutkimuksen perusteella niitä ei voida tietää.

Kahdeksaluokkalaiset taas asennoituivat seitsemäsluokkalaisia tilastollisesti merkitsevästi positiivisemmin käsityön hyödyllisyyteen ja seitsemäsluokkalaisia positiivisemmin monimateriaalisen käsityön kiinnostavuuteen. Nämä tulokset saattavat selittyä sillä, että kahdeksaluokkalaisilla käsityö on valinnaisaineena, toisin kuin seitsemäsluokkalaisilla. Valinnaisryhmiin valikoituu oppilaat jotka ovat valmiiksi kiinnostuneita käsityöstä. Kahdeksaluokkalaisten positiivisempi kiinnostavuus voisi selittyä sillä, että valinnaisaineryhmissä saa useimmin itse valita mitä ja minkälaisen työn tekee. Oppilaalla on suurempi motivaatio ja kiinnostus työhön, jonka hän on saanut itse valita ja suunnitella (Kivikangas 2003, 198).

Julkisuudessa on kritisoitu sitä, että oppiaineen muututtua monimateriaaliseksi uudessa opetussuunnitelmassa, oppilaiden oman lahjakkuuden mukainen valinnanmahdollisuus käsityössä poistui. Voidaanko tämä valinnanmahdollisuus taata myös monimateriaalisessa käsityössä muuttamalla käsityön toimintakulttuuria enemmän siihen suuntaan, että oppilaat saavat itse laajasti suunnitella omat toteutettavat työnsä? Tällöin lahjakkuutta voidaan tukea ilman, että palataan takaisin ositettuun käsityöhön ja turvataan samalla jokaisen oppilaat tasa-arvoinen opetus monimateriaalisessa käsityössä. (ks. Kivikangas 2003)

### **Tyttöjen ja poikien erot asenteissa monimateriaalista käsityötä kohtaan.**

Kolmas tutkimuskysymys käsitteli tyttöjen ja poikien eroja asenteissa monimateriaalista käsityötä kohtaan. Tyttöjen ja poikien osuus näytteessä oli lähes yhtä suuri, joten se ei vaikuta tulosten vertailumahdollisuuksiin. Yleisesti asennoituminen käsityöhön on sekä tytöillä että pojilla positiivista. Kaikkien summamuuttujien keskiarvot olivat positiivisia molemmissa ryhmissä. Poikien asenne monimateriaalista käsityötä kohtaan oli tyttöjä positiivisempi jokaisella asenneulottuvuudella. Erot olivat kuitenkin melko pieniä, eikä tyttöjen ja poikien välillä havaittu tilastollisia merkitsevyyksiä eroissa asenteissa monimateriaalista käsityötä kohtaan.

Osaamisen asenneulottuvuudella pojista selvästi suurempi osa oli vastannut positiivisesti (89,2% pojista, 78% tytöistä). Kuitenkin sekä tytöissä, että pojissa suurin osa oppilaista oli sitä mieltä, että he osasivat käsityötä hyvin. Laitisen ym.

tutkimuksessa saatiin samansuuntaisia tuloksia, joskin positiivisten vastaajien määrät ovat hieman pienempiä. Siinä 64% tytöistä ja 70% pojista vastasi positiivisesti osaaminen -asenneulottuvuudella. Hilmolan ja Aution (2017) tutkimuksessa tytöt ja pojat olivat enemmän samaa mieltä. Siinä 83% tytöistä ja 86% pojista vastasi positiivisesti kysyttäessä käsityön osaamisesta.

Käsityön hyödyllisyydessä oli havaittavissa hieman vähemmän positiivisia vastauksia. Poikien mielestä (68,1%) käsityö oli hieman hyödyllisempää, kuin tyttöjen (58,3%). Erot eivät kuitenkaan olleet tässäkään erityisen suuria. Molemmissa ryhmissä keskiarvot olivat pieniä, joten sekä pojat, eivätkä tytöt pitäneet käsityötä erityisen hyödyllisenä oppiaineena. Myös keskihajonnat olivat melko isoja, mikä kertoo siitä että vastaajat olivat olleet melko eri mielisiä vastatessaan tämän ulottuvuuden kysymyksiin.

Laitisen ym. (2011) tutkimuksen mukaan 55% tytöistä ja 64% pojista vastasivat hyödyllisyys –asenneulottuvuuden kysymyksiin positiivisesti. Nämä prosenttiosuudet ovat melko lähellä tämän tutkimuksen tuloksia. Kuitenkin Laitisen ym. (2011) tutkimuksessa on, jossa oli löydetty väittämäkohtaisia eroja tyttöjen ja poikien välillä hyödyllisyys- asenneulottuvuudella. Siinä tytöt ja pojat olivat olleet melko eri mielisiä siitä, onko käsityö hyödyllistä. Tytöistä 20 prosenttia ja pojista 40 prosenttia oli täysin samaa mieltä tai samaa mieltä kysyttäessä sitä, tarvitseeko oppilas tulevissa opinnoissaan käistyön tietoja ja taitoja. Tytöistä 27% ja pojista 45% oli täysin samaa mieltä tai samaa mieltä kysyttäessä uskooko oppilas tarvitsevansa työelämässä käsityön tietoja ja taitoja. (Laitinen, ym. 2011, 180.)

Hilmolan ja Aution (2017) tutkimuksessa käsityön on kokenut hyödylliseksi hieman suurempi osa oppilaista, kuin tässä tutkimuksessa (tytöistä 69 % ja pojista 77 %). Laitisen ym. (2011) kaltaisia eroavaisuuksia tyttöjen ja poikien välillä ei tässä tutkimuksessa löydetty. Positiiviset vastausprosentit Laitisen ym. (2011) tutkimuksessa tukevat tämän tutkimuksen tuloksia. Hilmolan ja Aution (2017) tutkimuksessa prosentit ovat jonkin verran tätä tutkimusta isompia. Yhteistä kaikille tutkimuksille on, että pojat pitävät käsityötä hyödyllisempänä oppiaineena, kuin tytöt.

Molemmat ryhmät olivat asennoituneet positiivisesti käsityön kiinnostavuuteen. Lähes sama osuus pojista (67,5%) tytöistä (67,9%) oli asennoitunut positiivisesti monimateriaalisen käsityön kiinnostavuuteen. Laitisen ym. (2011) tutkimuksessa kiinnostavuuteen oli asennoitunut positiivisesti 63% tytöistä ja 68% pojista. Tämä on lähes sama määrä, mitä tässä tutkimuksessa saatiin tulokseksi. Hilmolan ja Aution

(2017) tutkimuksessa kiinnostavuuteen positiivisesti vastanneiden osuus oli hieman suurempi. Siinä 76% tytöistä ja 83% pojista oli vastannut olevansa kiinnostuneita käsityön opiskelusta.

Aiemmissä tutkimuksissa on saatu monimateriaalisen käsityöhön kohdistuneita tuloksia, joiden mukaan oppilaat eivät halua jäädä monimateriaaliseen käsityöhön kokeiluvuoden jälkeen, vaan olisivat mieluummin vaihtaneet takaisin ositettuun käsityöhön. Tytöt tekstiiliin ja pojat tekniseen käsityöhön. (ks. Autio 2013) Verratessa tämän tutkimuksen tuloksia edellisten tutkimusten tuloksiin, ei kuitenkaan näytä siltä, että oppilaiden asenteet osaamista, hyödyllisyyttä ja kiinnostavuutta kohtaan olisivat laskusuunnassa monimateriaaliseen käsityöhön siirtymisen jälkeen. Voidaan pohtia millaisilla toimilla voitaisiin edistää oppilaiden positiivisia asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Voidaanko erilaisilla opetusmenetelmillä, erilaisten käsityössä opiskeltavien taitojen esille tuomisella ja oman suunnittelun korostamisella pyrkiä varmistumaan siitä, että kaikki oppilaat innostuisivat monimateriaalisen käsityön opiskelusta?

## 7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

### **Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelua**

Tutkimuksen luotettavuutta mitataan yleisesti tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia tarkastelemalla. Reliabiliteetillä tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuuteen. Reliabiliteettiä on käsitelty jo mittarin luotettavuutta tarkastellessa. Validiteetilla taas tarkoitetaan sitä, mitattiinko ja tutkittiinko juuri sitä, mitä oli tarkoituskin tutkia. (Metsämuuronen 2006, 64.)

Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan sitä, miten yleistettävä tutkimus on (Metsämuuronen 2006, 64). Tämän tutkimuksen ulkoista validiteettia, eli yleistämismahdollisuuksia heikentää jotkin seikat. Otantamenetelmänä harkinnanvarainen otanta toimi tässä tutkimuksessa varsin hyvin. Sillä saatiin tutkimukseen riittävä määrä vastaajia, että aineisto voitiin analysoida tilastollisesti ja siitä voitiin saada luotettavia tuloksia. Ongelmaksi otannassa koitui se, että otantaa ei ole toteutettu todennäköisyysotannan keinoin. Otannan kuuluisi olla ikään kuin pienoismalli joukosta, johon se halutaan yleistää (Valli 2018, 259-260).

Tämän tutkimuksen otosta ei ole toteutettu todennäköisyysotannan keinoin, joten otantaa on kutsuttava lähinnä näytteeksi. Otanta ei ole läheskään tarpeeksi laaja kattamaan Suomen nuorien asenteita käsityötä kohtaan, eikä se oikein riitä kattamaan Eteläpohjanmaan aluetta, sillä otoksessa on kouluja vain kahden eteläpohjalaisen kaupungin alueelta. Jos jotain tutkimuksessa voisi vielä tehdä toisin, se olisi varmasti otannan laajentaminen koskemaan edes eteläpohjanmaan aluetta, jolloin tutkimustulokset olisivat laajemmin hyödynnettävissä. Tällaisenaankin tulokset toki toimivat suuntaa-antavina ja tutkimukseen osallistuneille kouluille ne ovat hyvin informatiivisia. Yleistäminen koskemaan laajempia ihmisryhmiä ei kuitenkaan ole erityisen luotettavaa otoksen huonon kattavuuden vuoksi.

Vastaajamäärä oli tässä tutkimuksessa 170. Oppilaita oli sekä seitsemänneltä, että kahdeksannelta luokalta. Vastaajamäärä tutkimuksessa oli melko hyvä. Huomattavaa kuitenkin on luotettavuutta tarkastellessa, että oppilaita 127 oli seitsemäsluokkalaisia ja 42 kahdeksaslukkalaisia. Ryhmien kokoero oli melko suuri, mikä on otettava huomioon tuloksia tarkastellessa ja varsinkin vertaillessa seitsemäs- ja kahdeksaslukkalaisten eroja asenteissa käsityötä kohtaan.

Tutkimukseen ei otettu mukaan kaikkia kahdeksannen luokan oppilaita, vaan vain he, jotka opiskelivat käsityötä sillä hetkellä, eli valinnaisaineen opiskelijat. Jos olisi otettu mukaan kaikki kahdeksannen luokan oppilaat, tulokset olisivat voineet olla erilaisia. Heillä olisi kyllä ollut asenne käsityötä kohtaan, vaikka eivät sitä koulussa opiskelleetkaan enää. Tähän tutkimukseen otettiin kuitenkin mukaan vain ne, joilla oli tuoreita asenteita käsityötä kohtaan. Siksi pois jäi ne kahdeksannen luokan oppilaat, jotka eivät enää opiskelleet käsityötä koulussa.

Tutkimuksen luotettavuutta voi heikentää myös tutkimuslomakkeeseen vastaaminen. Ongelmina kyselylomakkeeseen vastaamisessa voidaan nähdä se, ettei voida olla varmoja kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet vastaamiseen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 195). Tutkimuslomakkeeseen vastaaminen ja vastaukset olivat yleisesti ottaen hyviä. Oppilaat olivat selvästi keskittyneet vastaamiseen, sillä yhtään sellaista vastausta ei löytynyt, missä olisi selkeästi havainnut oppilaan vastanneen vain jotain. Esimerkki tällaisesta olisi voinut olla sellainen, jossa oppilas olisi valinnut vaihtoehdon ”olen epävarma kannastani” jokaisessa väittämässä vaan päästäkseen tehtävästä eroon. Tämän tutkimuksen luotettavuutta huonontaa se, että ei voida olla varmoja kuinka vakavasti nuoret ovat suhtautuneet kyselylomakkeeseen vastaamiseen.



Vaikka selviä tapauksia ei ollut, voi olla silti, että kaikki oppilaat eivät ole keskittyneet täysin vastaamiseen, vaan vastanneet vain jotain.

Luotettavuutta tarkastellessa täytyy miettiä myös avoimen kysymyksen onnistuneisuutta verrattuna saatuihin vastauksiin. Kyselylomakkeen avoin kysymys olisi voitu muotoilla eri tavalla. Nyt kysymys: ”Mitä mieltä olet käsityöstä? Perustele”, toi melko laajan kattauksen vastauksia ja perusteluita. Myös Hirsjärvi ym. (2009) varoittavat tästä kirjassaan. Avoimet kysymykset saattavat aiheuttaa laajan ja kirjavan aineiston, jota on vaikea käsitellä. Toisaalta avoimet kysymykset sallivat vastaajan tuoda mielipiteensä esiin omin sanoin ilman tutkijan vaikutusta. (Hirsjärvi ym. 2009, 201.) Oppilaat olivat perustelleet vastauksen yleisesti hyvin, mutta parempaa tietoa olisi voitu saada, jos kysymys olisi esitetty eri tavalla. Olisi voitu kysyä kolme eri kysymystä liittyen kyselylomakkeen asenneulottuvuuksiin, osaamiseen, hyödyllisyyteen ja kiinnostavuuteen. Enemmän olisi voitu painottaa kysymyksenasettelussakin monimateriaalista käsityötä, jolloin oltaisiin voitu saada paremmin siihen fokusoituneita vastauksia. Oppilaille oli kuitenkin selitetty viestissä (liite 4) tutkimuksen tarkoitus ja se, mitä monimateriaalisuus tarkoittaa.

### **Jatkotutkimushaasteita**

Tämä tutkimus herättää kysymyksiä, joihin vastaukset jäävät saamatta tässä tutkimuksessa. Jatkotutkimusta voitaitaisiin tehdä sekä laadullisena, että määrällisenä. Erityisesti miksi? -kysymyksiä herää tämän tutkimuksen tulosten perusteella, mihin voitaisiin hakea vastauksia laadullisen tutkimuksen keinoin.

Seitsemäs ja kahdeksaluokkalaisia vastaajia oli toisessa kysymyksessä hyvin eri määrä. Ero selittyy sillä, että käsityö on 8.luokalla valinnainen aine. Kaikki oppilaat eivät sitä valitse. Mielestäni vastaajien määrä on silti vähäinen, kun kolmesta koulusta yhteensä kahdeksaluokkalaisia vastaajia oli vain 42. Jos oletettaisiin joka koulussa olevan yhtä paljon valinnaisaineen opiskelijoita, olisi käsityön valinneita oppilaita vain 14 joka koulussa. Jatkotutkimusaiheena tämä voisi olla mielenkiintoinen. Miksi valinnainen käsityö ei kiinnosta oppilaita?

Oppilaiden erot käsityössä vaihtelivat jonkin verran. Erityisen kiinnostavaa oli seitsemäsluokkalaisten positiivisempi asenne omaa osaamistaan kohtaan käsityössä. Olisi kiinnostavaa tietää, miksi seitsemäsluokkalaiset kokevat asenteensa positiivisemmaksi, kuin kahdeksaluokkalaiset? Myös poikien positiivisempi asenne

joka ulottuvuudella herätti kysymyksen siitä, miksi pojat ovat kiinnostuneempia käsityöstä, kuin tytöt?

## 8 Lähteet

- Aho, S. (1995). *Lukiolainen nuori - nuorten moraaliajattelu, minäkäsitys, sosiaaliset suhteet, kouluasenteet ja opiskelumotiivit sekä niiden muuttuminen lukioaikana*. Turku: Turun opettajankoulutuslaitos.
- Ahonen, K. (2004). *Johdatus musiikin oppimiseen*. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (2014). The Influence of Attitudes on Behaviour. Teoksessa D. Albarracín; B. T. Johnson; & M. P. Zanna, *The Handbook of Attitudes* (173-222). New York: Taylor & Francis Group.
- Anttila, P. (1983). Prosessi vai produkti- tutkimus käsityön asenteista ja arvopäämääristä. *Kouluhallitus*.
- Autio, O. (1995). Käsityön uusi opetussuunnitelma- tasa-arvoa vai asennekasvatusta. Teoksessa S. Tella, *Juuret ja arvot, etnisyys ja eettisyys- aineen opettaminen monikulttuurisessa oppimisympäristössä* (315-328). Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Autio, O. & Hilmola, A. (2017). *Käsityö ja asenteet - oppiaineen tulevaisuus*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Bohner, G. & Wänke, M. (2014). *Attitudes and Attitude Change*. New York: Psychology Press.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design*. California: SAGE Publications, Inc.
- Erwin, P. (2001). *Asenteet ja niihin vaikuttaminen*. Helsinki: Wsoy.
- Fabrigar, L. R.; MacDonald, T. K.; & Wegener, D. T. (2014). The structure of attitudes. Teoksessa D. Albarracín; B. T. Johnson; & M. B. Zanna, *The Handbook of Attitudes* (79-124). New York: Taylor & Francis Group.
- Heikkinen, K. (2005). Onko käsityöllä sukupuolta? Teoksessa Kaukinen L., & Collanus M, *Tekstejä ja kangastuksia - puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta* (31-39). Tampere: AKATIIMI.
- Hilmola, A. & Autio, O. (2017). Käsityö ja asenteet - oppiaineen tulevaisuus. *Helsingin yliopisto*.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Huotilainen, M. (2019). *Näin aivot oppivat*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Huovila, R., Hintsa, T. & Säilä, J. (2009). *Kirja käsityöstä*. Helsinki: WSOY.
- Huovila, R., Hintsa, T., Säilä, J. & Rautio, R. (2018). *Kirja käsityöstä - luokkien 1-7 käsityönopetus*. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Ihatsu, A. M. (2005). Käsityö- uusiutuva luonnonvara. Teoksessa L. Kaukinen & M. Collanus, *Tekstejä ja kangastuksia - puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta* (19-29). tampere: AKATIIMI.
- Jaatinen, J. & Lindfors, E. (2016). Yhteisopettajuus käsityössä. Teoksessa H.-M. Pakula, E. Kouki, H. Silfverberg & E. Yli-Panula, *Uudistuva ja uusiutuva ainedidaktiikka* (13-28). Turku: Turun Yliopisto.
- Juvonen, A., Lehtonen, K. & Ruismäki, H. (1 2012). Musiikki vahvistaa uskoa omaan menestymiseen myös muissa oppiaineissa - Musiikkiharrastus ja oppilaiden suhtautuminen koulun oppiaineisiin. *Musiikkikasvatus*, 7-23.
- Kaukinen, L. (2006). Käsityöoppiaineen arvo ja merkitys sekä opettajankoulutuksen järjestäminen. Teoksessa R. Jakku-Sihvonen, *Taide- ja taitoaineiden opetuksen merkityksestä* (76-90). Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Kivikangas, A. (2003). *Hyvän opetuksen sekä tuloksellisen oppimisen ehtoihin perustuva eriyttäminen ja yksilöiminen perusasteen 3-6 luokkien käsityöoppiaineen opetuksessa*. Turku: Turun yliopisto.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka, aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Lahtinen, M. & Lankinen, T. (2018). *Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä*. Helsinki: Tietosanoma oy.
- Laitinen, S., Hilmola, A. & Juntunen, M.-L. (2011). *Perusopetuksen musiikin, kuvataiteen ja käsityön oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla*. Helsinki: Opetushallitus.
- Lepistö, J. & Rönkkö, M.-L. (2009). Käsityön opetukseen sisältyy monipuolisesti taitoa, kulttuuria ja yritteliäisyyttä. Teoksessa J. Lepistö, M.-L. Rönkkö & S. Kullas, *Monialainen opettajuus- kasvatuksellisia näkökulmia oppiaineisiin ja aihekokonaisuuksiin* (45-60). Rauma: Turun yliopisto.
- Lindfors, E. (2012). Käsityön ainedidaktinen tutkimus ja haasteet 2000-luvulla. Teoksessa A. Kallioniemi & A. Virta, *Ainedidaktiikka- tutkimuskohteena ja tiedonalana* (360-388). Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Marjanen, P. (2012). *Koulukäsityöt vuosina 1866-2003, Kodin hyvinvointiin kasvattavista tavoitteista kohti elämänhallinnan taitoja*. Turku: Turun yliopisto.
- Metsämuuronen, J. (2006). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 2, opiskelijalaitos*. Helsinki: International Methelp Ky.
- Moore, W. S. & Jeffers, R. (2012). In: Student Attitudes: Believing is seeing: exploring the significant role of student beliefsin attitudes about learning and what faculty can do about them. Teoksessa L. Zysberg, *Student Attitudes* (17-27). New York: Nova Science Publisher.

- Newby, P. (2014). *Research Methods for Education*. New York: Taylor & Francis Group.
- Nieminen, L. (2010). Lasten ja nuorten tutkimuksen oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa H. Lagström, T. Pösö, N. Rutanen & K. Vehkalahti, *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka* (25-42). Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.
- Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. (2018). *Tilastollisten menetelmien perusteet*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Nupponen, H., Penttinen, S., Pehkonen, M., Kalari, J. & Palosaari, A.-M. (2010). *Koululiikunnan vaikuttavuus-tutkimus: lähtökohdat, menetelmät ja aineiston kuvaus*. Turku: Turun yliopisto.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.
- Pietikäinen, I. (2006). Käsitön kaksi ulottuvuutta. Teoksessa L. Kaukinen, & M. Collanus, *Tekstejä ja kangastuksia- puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta* (78-85). Helsinki: AKATIIMI.
- Puohiniemi, M. (2002). *Arvot, asenteet ja ajankuva*. Espoo: Limor kustannus.
- Pöllänen, S. (2005). Elämä ilman käsitöitä - mitä se on? Käsitö harrastajien psyykkisen hyvinvoinnin tukena. Teoksessa L. Kaukinen & M. Collanus, *Tekstejä ja kangastuksia - puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta* (66 - 77). Tampere: AKATIIMI.
- Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Räty, H. (2/2003). Koulu muistoissa ja asenteissa. *Kasvatus-lehti*, 130-138.
- Rönkkö, M.-L. (2011). *Käsitön monet merkitykset - Opettajankoulutuksen opiskelijoiden käsityölle antamat merkitykset ja niiden huomioon ottaminen käsityön opetuksessa*. Rauma: Turun Yliopisto.
- Soininen, M. & Merisuo-Storm, T. (2009). *Kasvatustieteellisen tutkimuksen perusteet*. Rauma: Turun yliopisto, Rauman opettajankoulutuslaitos.
- Suojanen, U. (1993). *Käsityökasvatuksen perusteet*. Porvoo: WSOY.
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. (2011). *Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita*. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos ja Opettajankoulutuslaitos.
- Valli, R. (2015). *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Valli, R. (2018). Numerot ja niiden tulkinta määrällisessä tutkimuksessa. Teoksessa R. Valli, *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (248-260). Jyväskylä: PS-kustannus.

Vehkalahti, K. (2014). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsinki: FINN LECTURA.

Venäläinen, S.;& Metsämuuronen, J. (2015). *Arjen tiedot ja taidot hyvinvoinnin perustana- kotitalouden oppimistulokset peruskoulun päättövaiheessa 2014*. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

# Liitteet

Liite 1, kyselylomake

Käsityön asennemittari

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa oppilaiden asenteita käsityötä kohtaan. Olethan huolellinen vastauksissasi. Vastaamiseen menee aikaa noin 5-10 minuuttia.

Sukupuoli:

Tyttö

Poika

Valitse luokka, jolla olet:

7

8

Pohdi mielipiteitäsi käsityöstä. Valitse se väittämä, joka parhaiten kuvaa sinun mielipidettäsi.

1= Täysin eri mieltä 2= Jonkin verran eri mieltä 3= Kantani on epävarma 4= Jonkin verran samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

1. Käsityö on helppo oppiaine
2. Tulevissa opinnoissani tarvitsen käsityön tietoja ja taitoja
3. Minun on mahdotonta päästä hyviin tuloksiin käsityössä.
4. Käsityö on ikävyyttävä oppiaine
5. Pidän käsityön oppitunneista.
6. Käsityö on yksi lempiaineistani.
7. Käsityön tiedot ja taidot ovat arkielämässä tarpeen.
8. Yleensä meillä on käsityön oppitunneilla kiinnostavia tehtäviä.
9. En tarvitse tulevaisuudessa juurikaan sitä, mitä käsityössä on tähän mennessä opiskeltu.
10. Mielestäni olen ollut hyvä tässä oppiaineessa.
11. Monet asiat ovat olleet käsityön tunneilla vaikeita.
12. Pystyn selviytymään vaikeistakin tehtävistä.
13. Uskon tarvitsevani työelämässä käsityön tietoja ja taitoja.
14. Olen opiskellut mielelläni käsityötä.
15. Mielestäni käsityön osaaminen on tärkeää.

Mitä mieltä olet käsityöstä? Perustele?

---

---

Liite 2, Tutkimuslupahakemus rehtoreille

Hei!

Olen luokanopettajaopiskelija Rauman opettajankoulutuslaitokselta. Teen gradututkielmaani oppilaiden asenteista monimateriaalista käsityötä kohtaan. Aihetta on mielestäni tärkeä tutkia juuri nyt, kun opetussuunnitelmassa käsityö muutettiin monimateriaaliseksi muutama vuosi sitten. Tällä hetkellä yritän löytää tutkimukseeni kouluja, jossa voisin kerätä tutkimusaineistoni.

Tutkimus suoritetaan webropol- kyselynä 7-8 luokkalaisilta käsityötä opiskelevilta nuorilta. Tavoitteenani on saada tutkimukseeni noin 100 vastaajaa. Vastaaminen voidaan hoitaa käyttämällä tietokoneita, tabletteja tai oppilaiden omia puhelimia. Kyselylomakkeeseen vastaaminen vie aikaa noin 10minuuttia.

Tutkimus on täysin anonyymi. Minulle luovutettuja tietoja tullaan käsittelemään täysin luottamuksellisesti. Koulut, mistä aineisto kerätään ei tule ilmi lopullisessa raportissa, eikä lasten nimiä, osoitteita tai muita tietoja kerätä kyselylomakkeessa.

Tutkimuksen eettisyyden takaamiseksi vanhemmille lähetettäisiin tiedote asiasta ja heillä olisi mahdollisuus kieltää lastaan osallistumasta tutkimukseen. Myös nuorten oma valinnanvapaus tutkimukseen osallistumiseen säilytetään aineistoa kerätessä.

Olisiko teidän koulullanne mahdollisuutta lähteä mukaan tutkielmani tekemiseen?  
Olisin tästä hyvin kiitollinen.

Jos teillä heräsi joitain kysymyksiä, vastaan mielelläni.

Ystävällisin terveisin:

Laura Hautamäki  
sähköposti  
puhelinnumero

Ohjaaja:

Marita Neitola  
sähköposti



Liite 3, Kirje vanhemmille

Hyvät vanhemmat,

Olen Turun yliopiston, Rauman campuksen opiskelija. Teen tällä hetkellä pro-gradu tutkielmaani lapsenne koulussa. Tutkielmassani tutkin seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppilaiden asenteita monimateriaalista käsityötä kohtaan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten oppilaat suhtautuvat monimateriaaliseen käsityöhön.

Käsityö-oppiaineessa koettiin suuri muutos uuden opetussuunnitelman perusteiden 2016 myötä, kun oppiaine muutettiin monimateriaaliseksi, kaikille yhteiseksi oppiaineeksi. Silloin poistettiin perinteinen jako tekstiili- ja tekniseen työhön. Oppiaineesta tuli kaikille yhteinen ja samansisältöinen. Monimateriaalisuudella tarkoitetaan erilaisten materiaalien käyttöä laajasti käsityössä.

Uudistuksen myötä koen, että on tärkeä tutkia, miten oppilaat suhtautuvat tähän uudistukseen. Tällä tutkimuksella lähdän selvittämään juuri sitä. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella, jossa oppilaat vastaavat 15 väittämään käsityksistään käsityöstä, sen hyödyllisyydestä ja kiinnostavuudesta. Lisäksi on yksi avoin kysymys käsityöstä. Oppilaat täyttävät kyselylomakkeen koulupäivän aikana.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Saatuja tietoja käsitellään täysin luottamuksellisesti, eikä lapsenne vastausta tai koulua, missä hän opiskelee voi tunnistaa vastausten joukosta tai lopullisesta raportista. Jos ette halua, että lapsenne osallistuu tähän tutkimukseen, voitte kieltää lapsenne osallistumisen vastaamalla tähän viestiin. Jos lapsenne saa osallistua tutkimukseeni, teidän ei tarvitse vastata mitään tähän viestiin. Olen hyvin kiitollinen jokaisesta vastauksesta!

Jos sinulla heräsi jotain kysyttävää, ole rohkeasti yhteydessä, vastaan mielelläni kysymyksiin.

Ystävällisin terveisin:

Laura Hautamäki  
sähköposti

Ohjaaja:

Marita Neitola  
sähköposti

Liite 4, viesti oppilaille.

Hei!

Olen Turun Yliopiston opiskelija. Opiskelen tällä hetkellä Raumalla luokanopettajaksi. Olen opiskelemassa nyt viidettä, eli viimeistä vuotta yliopistolla. Tämän johdosta minun tulee nyt tehdä pro graduksi kutsuttu lopputyö, että voin valmistua ja alkaa opettajaksi. Nyt toivonkin, että juuri sinä voisit hieman auttaa minua graduni valmiiksi saamisessa.

Gradu on tutkimus. Tässä minun tutkimuksessani koitan selvittää, millainen asenne teillä seitsemäs- tai kahdeksasluokkalaisilla oppilailla on monimateriaalista käsityötä kohtaan. Monimateriaalisuudella tarkoitetaan sitä, että käsityössä käytetään laajasti erilaisia materiaaleja. Tavoite on saada selville, miten te suhtaudutte ja asennoidutte monimateriaaliseen käsityöhön.

Sinun osuutesi tässä tutkimuksessa olisi vastata minun lähettämäni nettikyselyyn rehellisesti ja totuudenmukaisesti. Saamani vastaukset ovat luottamuksellisia. Vastauksistanne ei voida selvittää, kuka on minkäkin vastauksen laatinut. Myöskään lopullisessa raportissa ei tule selville, kuka tähän tutkimukseen on osallistunut tai mitä koulua vastaajat käyvät. Joten kaikki saamani tieto on täysin luottamuksellista. Kyselylomakkeeseen vastaaminen ei vie teiltä kauaa aikaa, sen täyttää noin kymmenessä minuutissa.

Kaikkessa tutkimuksen tekemisessä on yksi tärkeä periaate. Se on se, että vastaajilla on aina vapaus valita, haluavatko he osallistua tutkimuksen tekemiseen vastaamalla kyselyyn, vaiko eivät. Nyt sinäkin saat päättää haluatko osallistua tähän tutkimukseen, vai et.

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, saat pian opettajalta linkin tai QR-koodin, millä pääset vastaamaan kyselyyn.

Olen todella kiitollinen jokaisesta vastauksesta!

Hyvää syksyn jatkoa ja joulun odotusta!

Terveisin:

Laura Hautamäki

Liite 5, kirjalliset ohjeet opettajille.

### **Kirjalliset ohjeet opettajille tutkimuksen suorittamisesta.**

Ensinnäkin, kiitos tutkimukseen osallistumisesta. Olen pyrkinyt järjestämään tämän niin, että tämä olisi teille mahdollisimman vaivatonta ja veisi oppitunnista mahdollisimman vähän aikaa.

Ohjeet:

1. Vanhemmille on lähetetty tiedote minulta, jossa selviää, että koulussa tehdään tällainen tutkimus. Tiedote on lähetetty Wilman tai vastaavan kautta. Tähän viestiin vastaamalla vanhempi on voinut halutessaan kieltää lastaan osallistumasta tähän tutkimukseen. Jos jonkun lapsen vanhempi on kieltänyt osallistumisen, tämä lapsi ei saa tätä kyselylomaketta täyttää. Varmistathan, onko joku vanhempi vastannut viestiin.
2. Olen lähettänyt oppilaille luettavan viestin. Lue se oppilaille ennen kuin aloitatte kyselylomakkeeseen vastaamisen. Jos joku oppilaista ei tämän lukemisen jälkeen halua osallistua tutkimukseen, se hyväksytään. (Toivotaan, että koko luokka ei päästä olla vastaamatta.)
3. Tämän jälkeen voit antaa oppilaille linkin, minkä kautta he pääsevät kyselyyn. Lähetän myös QR-koodin, jonka ainakin osa oppilaiden puhelimista ja ehkä myös tabletit, jos teillä on sellaisia käytössä, osaavat lukea. Se nopeuttaa kyselyyn pääsyä. (Ainakin Applen puhelimet (ja kohtuu uudet tabletit) lukevat QR-koodin pelkästään näyttämällä koodia kameralle. Android-puhelimet saattavat vaatia erillisen QR-koodin lukusovelluksen.) Linkin kautta kaikki pääsee varmasti.
4. Muistutuksena vielä, että kyselyyn vastaa vain käsityötä opiskelevat oppilaat. Eli 7-luokkalaisista kaikki voivat vastata, mutta 8-luokkalaisista vain ne, jotka opiskelevat käsityötä.

Kiitos osallistumisestanne!

Jos teillä tulee mitä tahansa kysyttävää, vastaan mielelläni.

Laura Hautamäki, sähköposti

Kiireellisissä tapauksissa vastaan myös puheluihin ja viesteihin: puhelinnumero